

ՀԱՎՈՐ ՍՐՃԵՑՈՒ «ՆԵՐԲՈՂԵԱՆ Ի ՆՆՋՈՒՄՆ ՍՐԲՈՅ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻՆ ԵՒ ՄԻՇՏ ԿՈՒՄԻՆ ՄԱՐԻԱՄՈՒ» ՃԱՌԸ

(Քննական բնագիր)¹

Բանալի բառեր՝ Հակոբ Սրճեցի, եկեղեցական գործիչ, ճառեր, մատենագրության հայերեն թարգմանություն, Վերափոխման ճառ:

Ասորի նշանավոր մատենագիր, բանաստեղծ, եկեղեցական գործիչ Հակոբ Սրճեցին (451-521) մեծ համբավ և հեղինակություն է վայելել դեռևս կենդանության օրոք՝ հռչակվելով իր գիտական և հոգևորական կարողություններով: Հետևորդների կողմից նա հորջորջվել է «Սուրբ Հոգու սրինգ (երբեմն՝ նույնիսկ տավիղ)»²: Ունեցել է բեղուն գրիչ, թողել հարուստ մատենագրական ժառանգություն. ըստ որոշ աղբյուրների՝ մոտ 700 (կամ 763) ստեղծագործությունների հեղինակ է, որոնցից պահպանվել են շուրջ 300-ը³:

Հայ միջնադարյան իրականության մեջ նույնպես Սրճեցին սիրելի հեղինակ է եղել: Դրա վառ ապացույցն են նրա ճառերի հայերեն թարգմանությունները, որոնք ընդգրկված են ճառընտիր ժողովածուներում⁴:

* Մերոպ Մաշտոցի անվան Մատենադարան, կրտսեր գիտաշխատող, sarah7@rambler.ru, հոդվածը ստանալու օրը՝ 12 մարտի, 2025, հոդվածը գրախոսելու օրը՝ 27 նոյեմբերի, 2025:

¹ Արժեքավոր խորհուրդների և աշակցության համար հատուկ շնորհակալություն եմ հայտնում էնդի Հիլկենսին:

² Behnam Sony, *Vita e opere di Giacomo di Sarug, Baghdida*, 2007, p. 1, Costantino Vona, *Omelle mariologiche di S. Giacomo di Sarug*, Roma, 1953, p. 26:

³ Այս մասին առավել մանրամասն տե՛ս Dictionnaire De la Bible, Tome troisième, deuxième partie, J-K, Paris, 1912, p. 1102, William Smith, *A Dictionary of Christian Biography, Literature, Sects and Doctrines* / Vol. III, Hermogenes - Myensis, London, 1882, pp. 327-328, Dictionnaire De Spiritualité, Tome VIII, Paris, 1974, p. 56:

⁴ Մրնեցու մատենագրական ժառանգության հայերեն թարգմանության մասին տե՛ս Հ. Քյոսեյան, «Եկեղեցու հայրեր, վարդապետներ (IV-VIII դդ.)», Բ. լրամշակված հրատարակություն, Երևան, 2020, էջ 258-260, Գ. Զարբանյան, *Մատենադարան հայկական թարգմանությունների նախնեաց. (Դ.-ԺԳ. դդ.)*, Վենետիկ, 1889 թ., էջ 572-575, ինչպես նաև՝ Է. Հիլկենս, «Հակոբ Սրնեցու հառերի հայերեն թարգմանությունները», *ԲՄ* 32, 2021, էջ 329-348:

Հայ մատենագրութեան մէջ պահպանուել են Հակոբ Սրճեցու ճառերից և ներբողյաններից 25-ի հայերեն թարգմանութիւնները: Նախորդ և արդի շրջանի օտարազգի հետազոտողները, ուսումնասիրելով Սրճեցու գրական ժառանգութիւնը, անդրադարձել են Սրճեցու երկերի հայերեն թարգմանութիւններին, բայց հայագիտութեան մէջ դրանք դեռևս բավականաչափ ուսումնասիրված չեն:

Ըստ որոշ ուսումնասիրողների՝ «Սրճեցու ճառերի հայացումն ասորերենից կատարվել է 12-13-րդ դդ.»⁵: Դրանցից երկուսի⁶ հայերեն թարգմանութիւնը վերագրվում է Վարդան Արեւելցուն⁷: Ավագ Ուրբաթին նվիրված ճառը թարգմանել է Խահակ անունով մի քահանա՝ Գրիգորիս Գ. Պահլավունի (1113-1166 թթ.) կաթողիկոսի նախաձեռնութեամբ⁸: Մնացած ճառերի թարգմանութեան ժամանակի, հեղինակի կամ պատվիրատուի անձի վերաբերյալ ոչ մի տեղեկութիւն հայտնի չէ: Ինչպես նշում է Էնդի Հիլկենսն իր հոգվածում՝ «Որևէ վկայութիւն չկա, թե Կլիւիկյան շրջանից առաջ հայերը հետաքրքրութիւն են դրսևորել Հակոբի գրվածքների նկատմամբ»⁹: Ուստի, կարելի է ենթադրել, որ Սրճեցու գործերը հայերեն են թարգմանվել ԺԱ-ԺԳ դդ.:

1722 թ. Կ. Պոլսում լույս տեսավ «Դիրք եւ ճառ հոգեշահ» ժողովածուն, որտեղ, ի թիվս այլ միավորների, տեղ գտան նաև ասորի նշանավոր այս հեղինակի ինը երկերի հայերեն թարգմանութիւնները¹⁰: Դրանցից մեկն էլ այս հոգվածի նյութ հանդիսացող ճառն է՝ նվիրված Աստվածամոր Վերափոխմանը: Ծառի ասորերեն բնագիրը հրատարակվել է 1902 թ.¹¹:

2000 թ. Թամար Տասնապետյանն իր «Յիսուսի չարչարանքները» գրքում¹² այս ճառը հրատարակել է հիմք ունենալով միայն ՄՄ 2756 (ԺԳ դ.) ձեռագիրը:

«Ներբողեան ի ննջումն Սրբոյ Աստուածածինին եւ միշտ կուսին Մարիամու» ճառի քննական բնագիրը հրատարակվում է առաջին անգամ:

⁵ Հ. Քյոսեյան, նշվ. աշխ., էջ 259:

⁶ «Սրբոյն Յակոբայ Սրնո եպիսկոպոսի՝ ներբողեան ի սուրբ առաքելան Թադէոս եւ յԱբգար արքա Հայոց եւ Ասորոց» և «Սրբոյն Յակոբայ Սրնոյ եպիսկոպոսի՝ վասն առաջին խորհրդոյն եւ ի վերա նահապետացն եւ մարգարէից» վերառությամբ ճառերը: Այս մասին ավելի մանրամասն տե՛ս Փ. Անթաթյան, Վարդան Արեւելցի, կյանքն ու գործունեութիւնը, Երևան, 1987, գիրք Ա, էջ 315:

⁷ Փ. Անթաթյան, նշվ. աշխ., էջ 314-317:

⁸ Գ. Գասպարյան, «Աւագ Ուրբաթին նուիրում Յակոբ Սրճեցու ճառի՝ Ներսէս Շնորհալոյ խմբագրութիւնը», Մատենագիրք Հայոց, հ. ԻԲ., ԺԲ. դար, Գիրք Բ.՝ Ներսէս Շնորհալի, Երևան, 2022, էջ 808:

⁹ Է. Հիլկենս, նշվ. աշխ., էջ 331:

¹⁰ Գ. Գասպարյան, նշվ. աշխ., էջ 807:

¹¹ S. Martyrii ed. P. Bedjan, Qui Est Sahdona, Quae Supersunt Omnia, Paris - Leipzig, 1902, pp. 709-710 (<https://archive.org/details/BedjanS.MartyriiQuiEstSahdonaQuaeSupersuntOmnia/page/n6/mode/1up>):

¹² Թ. Տասնապետեան, Յիսուսի չարչարանքները, հ. 2, Լիսաբոն, 2000, էջ 298-305:

Ինչպես ինքնին հուշում է խորագիրը, ճառը նվիրված է Տիրամոր Վերափոխմանը¹³: Այն սկսվում է հեղինակի աղոթքով առ Քրիստոս՝ վերջինիս խնդրելով «իրեն լցնել ուսմամբ, որպեսզի ինքը կարողանա երգել (= փառաբանել) Աստվածորդուն»: Այնուհետև խոսելով Աստվածամոր (որի վերաբերյալ գործածում է «գուստր Դավթի», «գուստր լուսոյ», «ընտրեալ կոյս» և այլ մակդիրներ) ննջման մասին՝ հեղինակը հիշատակում է Հին Կտակարանի բոլոր կերպարներին՝ նահապետներին, մարգարեներին, դատավորներին, թագավորներին, ուլքեր հերթով մոտենում, իրենց հարգանքի տուրքն են մատուցում, պատվում և երկրպագում Տիրամորը: Ինչպես Որդու մարմինը «պատանեց արդար նիկողիմոսը», այնպես էլ Տիրամոր մարմինը «պատանում է Հովհաննես առաքյալը», ում սիրեց «Աստծո Որդին և ում ավանդեց Իր մորը»: Այնուհետև «առաքյալների, սրբազան սերովբեների, զարհուրելի քերովբեների» ներկայությամբ բոլորը փառաբանում ու գովերգում են Տիրամորը, «պարում էին, ուրախանում, ցնծում Դավթի դստեր առջև»: Ու «կործանվելով փախչում են բոլոր դեերն ու խավարային զորքերը», քանի որ «տեսան նշաններ, որոնք մեր Տիրոջ կողմից էին»: Ամբողջ երկիրը դղրդաց գազանների, թռչունների փառաբանական ձայներից, և «երփնագույն զարդարվեցին բոլոր ծառերն ու մայրիները, և բոլոր պտղատուներն իրենց քաղցրության հոտը տարածեցին ամենուր՝ որպես անուշահոտ խոնկ»: Յնծում էին Ազամը, Եվան, բոլոր նահապետները, քանի որ «Հուդայի գուստրը կենաց ցող սրսկեց նրանց գերեզմաններին»:

Ճառն ավարտվում է հեղինակի խնդրանք-աղոթքով առ Քրիստոս՝ Տիրոջ շնորհներին ու գթասրտությանն արժանացնելու վշտացյալներին, հիվանդներին և բոլոր նրանց, ուլքեր մխիթարության և Աստծո ողորմասիրության կարիքն ունեն:

Բնագիրը կազմել ենք հետևյալ ձեռագրերի հիման վրա.

A = ՄՄ 995 (Ճառընտիր. 1278թ., Սուրբ Գեորգ (Մոզնի), գրիչ՝ Սիմեոն Մոզնոյ երեց, ծաղկող՝ Սիմեոն Մոզնոյ երեց, թթ. 469ա-80ա՝ «Երանելոյն Յակոբայ Սրնոյ եպիսկոպոսի ասացեալ Ներբողեան ի Ննչումն Սրբոյ Աստուածածնին եւ միշտ կուսին Մարիամո»):

B = ՄՄ 2756 (Ճառընտիր. ԺԳ. դ., Սուրբ Վասիլիսի վանք, գրիչ՝ Ռատակէս, մեկենաս՝ Վարդեմայր (Վարդենի) Կողբացի, թթ. 74բ-81ա՝ «Սրբոյն Յակովբայ Սրնեցոյ ասացեալ ճառ ներբողեան ի ննչումն Սրբոյ Աստուածածնին եւ միշտ կուսին Մարիամո»):

¹³ Սրնեցու «սիրելի» թեմաներից մեկը եղել է մարեմաբանությունը. նրա գրչին է պատկանում Աստվածամորը վերաբերող հինգ ներբող: Այս մասին առավել մանրամասն տե՛ս՝ Costantino Vona, նշվ. աշխ.:

C = ՄՄ 982 (Ճաշոց. 1460թ., Արծկէ, գրիչ՝ Յովանէս, ծաղկող՝ Մինաս նկարող, թթ. 414ա-8ա՝ «Սրբոյն Յակովբայ Սրնոյ եպիսկոպոսի ներբողեան ասացեալ ի ննջումն ամենաւրհմեալ Աստուածածնին, անարատ եւ միշտ կուսին Մարիամն»):

D = ՄՄ 1521 (Ճառնաւոր. 1406թ., Նկարինայ ուխտ, գրիչ՝ Գրիգոր վրդ., Ստեփանոս եւ Թումայ աբղյժ., ի վայելումն Յոհաննէս եպս., թթ. 425ա-7բ՝ «Երանելոյն Յակոբայ Սրնոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Ի փոխումն Աստուածամար կուսին Մարիամն»):

E = ՄՄ 1851 (Ժողովածոյ. ԺԳ. դ., գրիչ՝ Պետրոս ԲՅ., թթ. 246բ-52բ՝ «Երանելոյն Յակոբայ Սրնոյ եպիսկոպոսին ասացեալ ներբողեան ի ննջումն Սրբոյ Աստուածածնին եւ միշտ կուսին Մարիամն»):

F = Վնտկ. 226/41 (Ճառնաւոր ԻԷ., հավանաբար Աղթամար, ԺԳ.-ԺԵ. դդ., գրիչ՝ Յովհաննէս, թթ. 64ա-67բ՝ «Երանելոյն Յակոբայ Սրնոյ եպիսկոպոսի ասացեալ ի փոխումն Աստուածածնին կուսին Մարիամն»)¹⁴:

G = Վնտկ. 205/1554 (Ճառնաւոր Զ., հավանաբար Մաշկետր վանք (Կիլիկիա), ԺԲ. դ., թթ. 150բ-161բ՝ «Երանելոյն Յակոբայ Սրնոյ եպիսկոպոսի ներբողեան ասացեալ ի ննջումն Սրբոյ Աստուածածնին եւ միշտ կուսին Մարիամն»)¹⁵:

P = «Գիրք եւ նառ հոգեշահ», Կ. Պօլիս, 1722թ., թթ. 427-441՝ «Ճառ սրբոյն Յակոբայ Սրնեցոյ ասացեալ ներբողեան ի ննջումն սրբունոյ Աստուածածնին»:

Իբրեւ հիմք ընդունել ենք ՄՄ 995 ձեռագիրը, քանի որ հնագույն՝ Վնտկ. 1554 ձեռագրի վիճակը բարվոք չէ (բնագիրը խոնավութիւնից վնասված, բազմաթիւ հատվածներ դժվար ընթերցելի):

Կետադրել ենք ըստ արդի հայերենի կետադրական կանոնների: Իբրեւ հիմք ընդունված A ձեռագրին բնորոշ են է-ի փոխարեն ե-ով գրելաձևերը, օրինակ՝ «գստերեն»՝ «գստերէն»-ի, «եր»՝ «էր»-ի, «մարգարեն»՝ «մարգարէ»-ի փոխարեն և այլն: Քանի որ տպագիր տարբերակին բնորոշ է աւ-օ ուղղագրութիւնը, ուստի անհրաժեշտ չհամարեցինք արտացոլել դա տարբերացումներում: Տարբերացում զանցառել ենք հետեւյալ ուղղագրական տարբերակները.

1. գաղտնավանկի ը-ով տարբերակները, օրինակ՝ «գըստերէն», «ծընունդ», «տըկար» և այլն,

2. գ-ով և ս-ով գրելաձևերը, օրինակ՝ «զգայարան» – «սգայարան», «զգեցար» – «սգեցար», «զգեցոյ»-«սգեցոյ» և այլն,

¹⁴ Հ. Բարսեղ Վ. Սարգիսեան, Մայր ցուցակ հայերեն ձեռագրաց Մատենադարանի Մխիթարեանց ի վեներիկ, Բ. Բ., Վենետիկ, 1924 թ., էջ 407:

¹⁵ Անդ. էջ 153:

3. ա, ո ձայնավորից հետո յ-ի բառամիջում և բառավերջում գրության ձևերը, օրինակ՝ «արաչայգործութեան», «գորից», «աստուածային», «ծառաէր», «ի վերա», «որո» և այլն,

4. բառասկզբում ե-ով և է-ով գրության տարբերակները, օրինակ՝ «եբեր» - «էբեր», «ետուր» - «էտուր», «հհաս» - «էհհաս» և այլն:

ԲՆԱԳԻՐ

Երանելոյն¹⁶ Յակոբայ¹⁷ Սրնոյ¹⁸ եպիսկոպոսի¹⁹ ասացեալ Ներբողեան²⁰ ի ննջումն²¹ Սրբոյ²² Աստուածածնին²³ եւ միշտ²⁴ կուսին Մարիամո՛ւ²⁵

Որդի Աստուծոյ²⁶, որ սիրով Քով²⁷ խոնարհեցար եւ իջեր յերկիր²⁸ եւ²⁹ զգեցար մարմին եւ մարդացար ի դստերէն Դաւթի, ծնունդ անծանալի³⁰, որ լցեալ են ի Քէն բարձունք եւ խորհ³¹, լի՛ց զիս ուսմամբ անծանալի³² արաչագործութեան³³ Քո՛ւ: Միածին Որդի, որ³⁵ հաստատեցեր³⁶ զԱդամ³⁷ յոչ զոյից³⁸, հաստատեա՛ զհառս³⁹ ի տկար միտս իմ, զի երգեցից Քեզ: Որդի⁴⁰,

¹⁶ BC Սրբոյն P ճառ սրբոյն

¹⁷ BC Յակովբայ E Յակոբա P Յակոբայ

¹⁸ BP Սրնեցոյ

¹⁹ BP չիք DEF եպիսկոպոսին

²⁰ B հառ ներբողեան CG + ասացեալ DF չիք

²¹ DF փոխումն

²² C ամենարհմեալ F չիք P սրբունոյ

²³ C + անհարատ D Աստուածամար F Աստուածածին

²⁴ DF չիք եւ միշտ

²⁵ G Մարիամայ P չիք

²⁶ CDF + Աստուած ճշմարիտ

²⁷ BCDFG Քո

²⁸ D ի յերկիր

²⁹ DF չիք

³⁰ CDF չիք

³¹ B չիք

³² E անծանալի

³³ C աստուածութեանդ

³⁴ A Քում

³⁵ A + որ

³⁶ D հաստատեցեր

³⁷ D + ի տարերաց եւ զտարերս F զաշխարհս

³⁸ E էից

³⁹ B հառս

⁴⁰ CDF + Բարձրելոյն G + Հար

որ տնկեցեր ի մեռեալ⁴¹ մարմինս⁴² տասն⁴³ զգայարանս⁴⁴, տնկեալ⁴⁵ զխորհուրդս⁴⁶ իմ եւ ւած գնոսա⁴⁷ ի գաւառս⁴⁸ Հաւ⁴⁹ Քն⁵⁰: Քրիստոս⁵¹, որ ետ[ուր զ]հոգի⁵² կենդանութեան⁵³ յԱդամ, զոր ստեղծեալ⁵⁴, թափեալ⁵⁵ յիս զկեանս⁵⁶ ընտրողութեան⁵⁷ լի զարմացմամբ⁵⁸: Ծածուկդ⁵⁹, որ անձանաւ⁶⁰ ես ի հրեշտակաց եւ ոչ տեսանեն զՔեզ, ծագեալ⁶¹ յիս⁶¹ ի⁶² ծածուկ, եւ գոչեցից⁶³ յայտնապէս վասն ծնաւորի⁶⁴ Քն⁶⁵: Ով Տէր⁶⁶, որ սրբեցեր զայրն պիղծ⁶⁷, որ մերձեցաւ առ⁶⁸ Քեզ⁶⁹, սրբեալ⁶⁹ եւ մաքրեալ⁶⁹ զհոգի⁷⁰, որ⁷¹ յուսան⁷² ի Քեզ⁷³:

⁴¹ CDF չիք

⁴² C մարմին հողեղէն DF + հողեղէնս

⁴³ C տանս

⁴⁴ BC զգայարան

⁴⁵ CDF լուսատրեալ

⁴⁶ F զմիտս P ի խորհուրդս

⁴⁷ CDF գոսսա

⁴⁸ E գաւառ G յիմանալի գաւիթս առ չի/ս ի գաւառս

⁴⁹ CF մաւր D մօր

⁵⁰ C + եւ կուսի

⁵¹ CDF + Աստուած

⁵² C չիք DF հոգի

⁵³ C զկենդանութիւն

⁵⁴ DF + ի հողոյ

⁵⁵ P չիք

⁵⁶ P զկամս

⁵⁷ CDF ընտրութեան G ընտրողութեամբ

⁵⁸ CDF չիք

⁵⁹ DF + Աստուած E Ծածուկս P Ծածուկ

⁶⁰ DP անձանաւթ

⁶¹ CDF ի միտս իմ

⁶² E չիք

⁶³ D եւ գոչեցից F եւ գոչեցից

⁶⁴ BP ծնողի CE ծնաւորին

⁶⁵ A Քում

⁶⁶ ABE չիք

⁶⁷ DEF պիղծ G պիղծ

⁶⁸ Ընմտ. Գուկ. Ե 12-13

⁶⁹ DF ի

⁷⁰ C չիք որ մերձեցաւ առ Քեզ

⁷¹ BC + եւ զմարմին G + եւ զմարմին այնոցիկ

⁷² B ոյք C չիք

⁷³ C յուսացելոցս P յուսայ

⁷⁴ DF սրբեալ զմիտս (F եւ զխորհուրդս իմ) եւ մաքրեալ զմարմին յուսացելոյս ի Քեզ չի/ս սրբեալ եւ մաքրեալ զհոգի, որ յուսան ի Քեզ

Քրիստոս⁷⁴ լոյս, որ լուսատրեցեր զաչս խաւարելոց, ծագեա՛ զլոյս Քն ի վերայ մթութեան⁷⁵ իմում⁷⁶ եւ լուսատրեա՛ զիս⁷⁷: Տէր մարդկան⁷⁸, որ հանեցար լինել⁷⁹ մարդ սիրով Քն⁸⁰ եւ իջեալ⁸¹ բնակեցար ի սրբունի⁸² մայրն⁸³ դուստրն⁸⁴ լուսոյ⁸⁵: Ո՛վ [Տէր]⁸⁶, որ բնակեցար ի Նազարէթ⁸⁷ ինն⁸⁸ ամիս⁸⁹ եւ եկիր ի ծնունդ⁹⁰, ծնցի⁹¹ միտք իմ զարդիմս փառաց վասն⁹² ծնաւորի⁹³ Քն⁹⁴: Ով⁹⁵ որ տիրաբար⁹⁶ գգուեցար⁹⁷ ի մարէն, զոր ընտրեցեր, բղխեսցէ լեզու իմ զհառս նորա հեզութեամբ⁹⁸: Որդի⁹⁹, որ այց արարեր մեզ ի ծոցոյ¹⁰⁰ նորա ողորմութեամբ Քով¹⁰¹, տո՛ւր ինձ ասել¹⁰² վասն ննջման նորա, որ լի է

⁷⁴ DF Յիսուս

⁷⁵ G մթու

⁷⁶ CDF + սրտի EP իմոյ G մերում

⁷⁷ G զմեզ

⁷⁸ C Յիսուս լոյս DF Քրիստոս լոյս *ի/ս* Տէր մարդկան

⁷⁹ P լինիլ

⁸⁰ CF *չ/ք*

⁸¹ E իջեր

⁸² DF սրբակիր

⁸³ CDF + Քն P մայր

⁸⁴ BCDF ի դուստրն E *չ/ք* G դուստր

⁸⁵ C + սրբեա՛ զմիտս իմ եւ զհոգի՝ լինել Քեզ ընդունարան F + Սրբեա՛ զմիտս իմ եւ զհոգի՝ ընդունարան լինել Քեզ P + բնակեաց ի հոգի իմ աստուածային սիրով Քն

⁸⁶ ABEGP *չ/ք*

⁸⁷ CDF *չ/ք*

⁸⁸ P զինն

⁸⁹ C ամսեայ յորովայնի կուսին D ամսեայ ժամանակաւ յորովայնի սրբունոյ կուսին F ամսեա ժամանակաւ յորովայնի սրբունոյ Կուսին

⁹⁰ DF ծնար ի նմանէ աննառապէս *ի/ս* եկիր ի ծնունդ

⁹¹ C ծնցին

⁹² CDF երգել վասն

⁹³ BP ծնողի CF ծնաւորին

⁹⁴ AB Քում

⁹⁵ CDF *չ/ք*

⁹⁶ C տղայաբար DF տղայացար

⁹⁷ DF եւ գրգուեցար G գրգուեցար

⁹⁸ CG արհնութեամբ եւ հեզութեամբ

⁹⁹ CD + Աստուծոյ F + Սուրբ Կուսին Մարիամու

¹⁰⁰ CDF ծոց

¹⁰¹ CG Քն

¹⁰² C երգել

սրբութեամբ¹⁰³: Կոյսն¹⁰⁴ ընտրեալ¹⁰⁵, որ եբարձ գփեզ թեւամ¹⁰⁶ իւրով¹⁰⁷ եւ¹⁰⁸
ի նմանէ ջամբեցար¹⁰⁹ զկաթն¹¹⁰ անարատ¹¹¹ մեծ¹¹² սփանչելեամ¹¹³: Բագում
վիշտս¹¹⁴ եւ ցաւս¹¹⁵ կրեաց¹¹⁶ վասն Քն եւ մեծ սուգ¹¹⁷ ի ժամ չարչարանաց¹¹⁸
եւ խաչելութեան Քն¹¹⁹: Մեծապէս վշտացաւ սրբունին¹²⁰ ի ժամն¹²¹ յայն¹²²,
յորժամ ետես գփեզ, Տէր¹²³, որ¹²⁴ յանաւրինացն ապտակելի¹²⁵: Քանի¹²⁶
հառաչանս¹²⁷ եւ արտասուս¹²⁸ հեղին¹²⁹ աշխ¹³⁰ նորա, յորժամ պատեցին¹³¹
գփեզ, Տէր¹³², եւ եղին ի¹³³ գերեզմանի: Քանի¹³⁴ նեղութիւնք եւ տրամու-
րիւնք¹³⁵ հասին նմա ի թաղումն¹³⁶ Քն, յորժամ մերժէին¹³⁷ զնա պահապանն

¹⁰³ CD լին է փրկութեամբ F լին է

¹⁰⁴ E Կոյս

¹⁰⁵ A ընդրեալ C սուրբ P ընտեալ

¹⁰⁶ BE թեւով C ձեռամբ D թեւամն F թեւոքն

¹⁰⁷ BF իւրով

¹⁰⁸ E չիք

¹⁰⁹ CD արբէր EGP ջամբեցեր F արբէր

¹¹⁰ CFP կաթն

¹¹¹ CD սուրբ

¹¹² D չիք

¹¹³ F որպէս զամենայն ստընդիա չիս անարատ մեծ սփանչելեամ CF + արբո՛ւ մեզ զուրախարար
բաժակ Քն անմահութեան

¹¹⁴ E չիք AG վիշտք

¹¹⁵ AGE ցաւ C չիք եւ ցաւս

¹¹⁶ DF + նա

¹¹⁷ B սուգ մեծ E մեծ սուգ

¹¹⁸ E չարչարանացն

¹¹⁹ C խաչին սրբունի մայրն Քն DF խաչին չիս եւ խաչելութեան Քն

¹²⁰ BC չիք DF ի ժամն յայն սրբունի մայրն Քն

¹²¹ B ժամուն

¹²² C + Կոյսն սուրբ

¹²³ BCDF չիք

¹²⁴ DF չիք

¹²⁵ D ապտակեալ F անարգեալ

¹²⁶ DF Բագում E Քանգի

¹²⁷ ABCEG հառաչանք

¹²⁸ ABCEG արտասուք

¹²⁹ E հեղին

¹³⁰ E յաչաց

¹³¹ B պատեցին

¹³² C չիք

¹³³ A + նոր

¹³⁴ E Քանգի

¹³⁵ CDF չիք

¹³⁶ B թաղումն

¹³⁷ E եւ մերժեցին չիս յորժամ մերժէին

ի գերեզմանն¹³⁸ Քումմէ¹³⁹, ֆանի՛ լալումն, ֆանի՛ ողբումն, ֆանի՛ տագնապումն¹⁴⁰ կալան¹⁴¹ զնա, զի¹⁴² ետես կնֆեալ¹⁴³ զգերեզման Քո¹⁴⁴: Իբրեւ զսուր¹⁴⁵ անցանէին վիշտի¹⁴⁶ յանձն¹⁴⁷ նորա, յորժամ տեսանէր¹⁴⁸ զզինուորսն¹⁴⁹, զի¹⁵⁰ պահէին զմարմին¹⁵¹ Քո¹⁵²:

Եւ մայրս¹⁵³ այս¹⁵⁴, որ զայս¹⁵⁵ ամենայն¹⁵⁶ կրեաց վասն Քո, եհաս նմայ¹⁵⁷ վախճան¹⁵⁸ երթալ յաշխարհն երանութեանց¹⁵⁹, եհաս նմայ ժամ¹⁶⁰ գնալ¹⁶¹ ի նանապարհ¹⁶² ամենայն դարուց¹⁶³, որ¹⁶⁴ չոգան գնացին¹⁶⁵ առ կատարած¹⁶⁶ ըստ արինաց¹⁶⁷ Արարչիդ¹⁶⁸: Չոգաւ¹⁶⁹ ի նա Ադամ նախա-

138 CDF գերեզմանն

139 CDF չիֆ

140 CDF տագնապ

141 CE կալաւ

142 CDF յորժամ

143 CDF + մատանեաւ

144 CDF զՔո սուրբ գերեզմանն

145 C սուր

146 CF վիշտին E չիք

147 ABEG յանձին

148 D + զի պահէին զինուորն որպէս զմեռեալ զկենդանաւոր մարմին Քո սուրբ F + զի պահէին զինուորն որպէս մեռեալ զկենդանաւոր մարմին Քո սուրբ

149 CP զզինուորսն E ըզինուորսն G զըզինուորսն

150 C + իբրեւ զմեռեալ EG որ

151 C զկենդանաւոր մարմին

152 C + սուրբ

153 CDF մայրն P մօրս

154 CDF Քո սուրբ

155 C զայն P չիք

156 P զամենայն

157 P չիք

158 A վախճան

159 CDF երանութեան

160 BDF չիք C վախճան

161 P գնալոյ

162 BCDF նանապարհս

163 C մարդոյ

164 G ուր P որք

165 EP եւ գնացին

166 CDF հասարակ

167 C հրամանի DF հրամանաց

168 E Արարչին

169 F Չոգաւ

հայրն առաջին¹⁷⁰ ամենայն դարուց¹⁷¹, եւ Սէթ¹⁷² գեղեցիկ, եւ դաւ¹⁷³ արդար¹⁷⁴ որդոց¹⁷⁵ նորա¹⁷⁶: Չոգաւ¹⁷⁷ ի նայ դասն¹⁷⁸ մաքուր եւ ամբիծ¹⁷⁹ Նոյ¹⁸⁰, Սեմ¹⁸¹, եւ¹⁸² Յաբէթ¹⁸³ եւ Քամ¹⁸⁴, որք¹⁸⁵ վերստին շինեցին զերկիր¹⁸⁶: Ելին¹⁸⁷ զկնի նոցա բարի մշակք¹⁸⁸ Աբրահամ¹⁸⁹ եւ¹⁹⁰ Իսահակ եւ¹⁹¹ Մեփիսեղեկ¹⁹² աստուածաին եւ մեծ¹⁹³ բահանայն¹⁹⁴: Չոգաւ ի նայ Յակոբ¹⁹⁵ ուղիղն¹⁹⁶ եւ¹⁹⁷ արդարն եւ ամբիծն¹⁹⁸ եւ զկնի նորա¹⁹⁹ երկոտասան հարքն²⁰⁰ ճմարիւ²⁰¹ որդիք²⁰² նորա²⁰³: Չոգաւ²⁰⁴ ի նա եւ²⁰⁵ Յովսէփ պայծառացեալ²⁰⁶

170 CDF չիք

171 E դարուցն

172 BDFP Սէթն G Աբել եւ Սէթն

173 F ամենայն դաւ

174 C ամենայն արդարոց D արդարոցն F արդարոց

175 B որդոցն CGP որդոց

176 CDE նոցա

177 EP Չոգան

178 B Ադամ E դաւ P դաւն

179 CF անբիծ D + արդարն G արդար ամբիծն

180 B + եւ CEP արդարն Նոյ

181 E չիք

182 BFG չիք

183 P Աբէթ

184 BG Քամ եւ Յաբէթ C Քամ, Աբէթ DF Քամ եւ Աբէթ E Սէթ, Աբել եւ Քամ

185 CE որ

186 DF զաշխարհս

187 DF եւ ելին

188 CDF մշակքն

189 DF Մեփիսեղեկ, Աբրահամ, Իսահակ եւ Յակոբ

190 CEG չիք

191 C չիք

192 C Մեփիսեղեկ E Մեփիսեղեկ

193 B չիք եւ մեծ

194 B + մեծ

195 B Յակովբ F սուրբն Աստուծոյ Իսրայել P Յակոբ

196 D եւ ուղիղ F ուղիղ

197 F չիք

198 B ամբիծ C անբիծն F չիք

199 C նոցա

200 DF նահապետն

201 CD ճմարիւ

202 B որդիքն DF եւ որդիք

203 C չիք որդիք նորա DF նոցա

204 F Չոգան

205 CDEF չիք

206 BDFP պայծառացեալն

սուրբն²⁰⁷ եւ պատկառողն²⁰⁸ եւ²⁰⁹ ընդ նմին²¹⁰ Մովսէս²¹¹ հեզն²¹² եւ փոյրն²¹³ մերձատու նորա²¹⁴: Եկն²¹⁵ զկնի նորա²¹⁶ Յետո Նաւեա²¹⁷ այր²¹⁸ զարմանալի, նաեւ²¹⁹ Ահարոն²²⁰ փահանայն եւ ամենայն²²¹ դասն²²² որդոցն²²³ Ղեւայ²²⁴: Դաւիթ արփայն, որ եղեւ փնար Հոգոյն²²⁵ Սրբոյ եւ²²⁶ Եզեկիայ²²⁷ եւ Յովսիայ արդար²²⁸ թագաւորֆն: Այրն²²⁹ ցանկալի Դանիէլ²³⁰, որդի²³¹ գերութեան²³² եւ ընդ նմին երիտասարդ²³³ ամբիծ²³⁴ մանգունֆն²³⁵ Անանիանֆ²³⁶, Յեփթաեա²³⁶ ճշմարիտն²³⁷ եւ Գեղեոն²³⁷, որ²³⁸ փրկեցին զժողովուրդն²³⁹ Տեառն, եւ²⁴⁰

²⁰⁷ DEF սուրբ

²⁰⁸ B պատկառաւուն D + այն ողջախոն C պատկառող

²⁰⁹ D չիք

²¹⁰ D նմա եւ F նմա

²¹¹ D Մովսէսն այն E Մովսէսն

²¹² D հեզ E չիք

²¹³ E փոյր

²¹⁴ DF Ահարոն ընտիրն եւ փոյր նորա մերձատու

²¹⁵ DF Չոգաւ E եկ

²¹⁶ F նոցա

²¹⁷ EG որդի Նաւեա P չիք

²¹⁸ DF այրն

²¹⁹ BCEG չիք

²²⁰ B Ահարովն P Ահարոն

²²¹ EG չիք

²²² BCE դաս P դասֆն

²²³ BCGP որդւոցն E արդարոցն

²²⁴ BCEGP Ղեւայ DF Փէնեհէս արին բարեփառ չիք նաեւ Ահարոն փահանայն եւ ամենայն դասն որդոցն Ղեւայ

²²⁵ BCEGP Հոգոյն

²²⁶ G չիք

²²⁷ BCP Եզեկիա E Էզեկիայ

²²⁸ E արդարֆ

²²⁹ E Այն

²³⁰ B Դանիէլ

²³¹ B որդին

²³² G գերութեանն

²³³ BC երիտասարդֆն E Էրէմիաս արդարֆ եւ

²³⁴ BE ամբիծֆ C անբիծֆ

²³⁵ BCGP մանկունֆն

²³⁶ ^Բ Հմմտ. Դան. Գ 12-30

²³⁶ B Յեփթայէ C Յեփթայի E Յեփթայ GP Յեփթայեա

²³⁷ ^Գ Հմմտ. Դատ. ԺԱ.

²³⁷ B Գեղեոն C Գեղեոն E Գեղեոն P Գեղեոն

²³⁸ ^Գ Հմմտ. Դատ. Ը

²³⁸ P որֆ

²³⁹ G զժողովուրդ

²⁴⁰ C չիք

Սամփսոն²⁴¹ ընտրեալն²⁴², որ եղել ուխտաւոր յորովայնէ մար իւրոյ^ե, երկոտասան²⁴³ մարգարէքն, որ²⁴⁴ անցին եւ գնացին ընդ յառաջինսն²⁴⁵, եւ²⁴⁶ եղիայ եւ եղիշիա²⁴⁷, որ²⁴⁸ կեցուցին զմեռեալսն²⁴⁹, Սամուէլ²⁵⁰ սուրբն եւ Երեմիա²⁵¹ անուանելին²⁵², եւ Եզեկիէլ²⁵³ սփանչելին յայտնութեամբ²⁵⁴ մարգարէութեան²⁵⁵: Էանց²⁵⁶ եւ Եսայիաս²⁵⁷, որ էր ակն մեծ մարգարէութեան²⁵⁸ եւ առեալ կատարած ամենայն²⁵⁹ գունդն մարգարէիցն²⁶⁰, անցին առաջինն եւ միջինն, բարիք²⁶¹ եւ ուղիղն, եւ եկն դարն վերջնոցն, որք մոռացան զՏէրն²⁶²:

²⁴¹ B Սամսոն CE Սամսոն

²⁴² E ընտրեալն

^ե Հմմտ. Դատ. ԺԳ 5

²⁴³ C եւ երկոտասան

²⁴⁴ P որք

²⁴⁵ BCGP առաջինսն

²⁴⁶ G չիք

²⁴⁷ B եղիշա EGP եղիսէ

²⁴⁸ P որք

²⁴⁹ E զմեռեալս

^բ Հմմտ. Գ. Թագ. ԺԷ 17-22, Գ. Թագ. Գ 33-35, ԺԳ 21

²⁵⁰ B Սամուէլ

²⁵¹ E Էրեմիայ

²⁵² BP անվանելին

²⁵³ B Եզեկիէլ EP Էզեկիէլ

²⁵⁴ E յայտնութեան

²⁵⁵ BEG մարգարէութեանն

²⁵⁶ B Եանց

²⁵⁷ E Եսայիաս

²⁵⁸ B մարգարէութեանց C չիք եւ եղիայ եւ եղիշիա, որ կեցուցին զմեռեալսն: Սամուէլ սուրբն եւ Երեմիա անուանելին եւ Եզեկիէլ սփանչելին յայտնութեամբ մարգարէութեանն: Էանց եւ Եսայիաս, որ էր ակն մեծ մարգարէութեան GP մարգարէութեանն

²⁵⁹ C առ ամենայն

²⁶⁰ BC մարգարէից

²⁶¹ EGP բարիքն

²⁶² C չիք բարիք եւ ուղիղն, եւ եկն դարն վերջնոցն, որք մոռացան զՏէրն E զՏէր DF Չոգաւ ի նա զօրեղն Սամսոն եւ արին Գեղէն, ամենայն դասու ընտրելոցն, ընդ որս եւ ուխտաւորն Սամուէլ եւ ամենայն դասք որոցն Ղեւեայ: Չոգաւ ընդ արեայն Դաւիթ, որ եղել քնար Հոգոյն Սրբոյ: Ընդ նմին եւ իմաստուն առակախաւսն Սողոմոն եւ Եզեկիա եւ Յովսեփ (D Սաղոմոն եւ Էզեկիա եւ Յովսիփ) արդար թագաւորն: Չոգաւ ի նա եւ (D չիք) Դանիէլ այրն ցանկալին հրեշտակաց եւ (F ցանկալի, որդին գերութեան չիք ցանկալին հրեշտակաց եւ), ընդ նմին եւ Երիտասարդն անարատ՝ մանկունն Անանիան: Չոգաւ ի նա եւ Կոյսն Երեմիա եւ հրաշագործն Եղիսէ եւ մարգարէքն երկոտասան (F երկոտասան մարգարէքն), ընդ որս եւ կայծակնամաւորն Եսայիաս, որք անցին (D + եւ) գնացին ընդ առաջինսն, եւ առին կատարած ամենայն գունդ (F առ ամենայն գունդս) մարգարէիցն: Անցին (F + եւ) գնացին) առաջինն եւ յետինն, եւ էջ թագաւորն ի (F չիք) դարձուցանել զնոսա ի մոլորութենէ թշնամոյն չիք Դաւիթ արեայն, որ եղել քնար Հոգոյն ... որք մոռացան զՏէրն:

Եւ իջեալ²⁶³ թագաւորն՝ դարձուցանել զնոսայ ի մոլորութենէ²⁶⁴, եւ եկեալ²⁶⁵ բնակեցաւ յապարանս գեղեցիկս²⁶⁶ արբունոյն²⁶⁷: Սայ է Կոյսն, յաղագս որոյ պատմի²⁶⁸ այժմ ի մէնջ, յորոյ²⁶⁹ սուրբ²⁷⁰ ծոց²⁷¹ բարձաւ²⁷² եւ²⁷³ եղել²⁷⁴ զինն²⁷⁵ ամիս²⁷⁶: Եւ եհաս ժամանակ ծնանելոյ²⁷⁷ նորա ըստ կարգի²⁷⁸, կամեցաւ եւ ծնալ²⁷⁹ եւ²⁸⁰ ի Յորդանան մկրտեցաւ²⁸¹։ Կրեաց²⁸² զփորձութիւն²⁸³ սատանայի եւ²⁸⁴ կոխեաց²⁸⁵ եւ յաղթեաց նմաւ։ Գործեաց²⁸⁶ զսքանչելիսն²⁸⁷, բժշկեաց զհիւանդս եւ²⁸⁸ արեաց զբորոտս²⁸⁹։ Փառա-

²⁶³ C էջ

²⁶⁴ BC մոլորութենէն P + կոպաշտութեան

²⁶⁵ BEG չիք

²⁶⁶ BEG գեղեցիկ

²⁶⁷ BGP արբունոյն C չիք եւ եկեալ բնակեցաւ յապարանս գեղեցիկս արբունոյն E արբունոյն

²⁶⁸ DF պատմի

²⁶⁹ F յորմէ

²⁷⁰ BC ի սուրբ

²⁷¹ BEP ծոցն C որովայնին

²⁷² B բարձեալ C բնակեաց

²⁷³ BC չիք

²⁷⁴ C չիք

²⁷⁵ CE ինն

²⁷⁶ C ամսեայ ժամանակեալ

²⁷⁷ E նորա ծնանելոյ

²⁷⁸ C չիք եւ եհաս ժամանակ ծնանելոյ նորա ըստ կարգի DF չիք յորո սուրբ ծոց բարձաւ եւ եղել զինն ամիս եւ եհաս ժամանակ ծնանելոյ նորա ըստ կարգի

²⁷⁹ C որպէս ինքն կամեցաւ D յորմէ առեալ մարմին եւ ծնալ ի նմանէ որպէս եւ ինքն կամեցաւ F յորմէ առ մարմին եւ ծնալ ի նմանէ, որպէս եւ ինքն կամեցաւ չիք կամեցաւ եւ ծնալ

²⁸⁰ CDF չիք

²⁸¹ B Մկրտեցաւ ի Յորդանանն CF Մկրտեցաւ ի Յորդանան D Մըկրտեցաւ ի Յորդանան եւ վկայեցաւ ի Հաւթէ։ Եւ ի վերայ Նորա Հոգին Սուրբ եւ վկայեաց Յովնանէս, թէ՛ Սա է Գառն Աստուծոյ, որ բառնայ զմեզս աշխարհի։ Ել ի յանապատն եւ պահեաց զաւուրս Խ.

¹ Հմմտ. Մատթ. Գ 13-17, Մարկ. Թ 11 կն

²⁸² CF եւ կրեաց

²⁸³ CDF զփորձութիւնսն

²⁸⁴ E չիք

²⁸⁵ CDF չիք G + զնա

¹ Հմմտ. Դով. Գ 1-13, Մատթ. Գ 1-11 կն

²⁸⁶ BEG եւ գործեաց DF Արար

²⁸⁷ B սքանչելիս CDF սքանչելիս E զսքանչելիս G սքանչելիսն

²⁸⁸ CDEF չիք

²⁸⁹ C + զկաղս զնացոյց եւ յարոյց զմեռեալս D + եւ երաց զկոյրս, զնացոյց զկաղս, ողջացոյց զվերս, յարոյց զմեռեալս եւ հալածեալ զդեսն արտաքս ի մարդոց, բազմացոյց զհացն եւ կերակրեաց զբազումս, նընջեաց ի նաւին եւ յարուցեալ սաստեաց հողմոցն եւ հանդարտեցին։ Գնաց ի վերայ ծովուն եւ սաստեալ կարկեաց զալիս նորա։ Նստաւ ի յէշն եւ կոչեցաւ թագաւոր F + երաց զկոյրս, զնացոյց զկաղս, ողջացոյց զվերս, յարոյց զմեռեալս

բանեցին զնայ մանգունմն²⁹⁰ եւ տղայն²⁹¹ Ովսաննայիմն^{292բ}: Եւ²⁹³ կատարեաց զտնարէնութիւն²⁹⁴ վասն փրկութեան մերոյ²⁹⁵: Ընտրեաց²⁹⁶ իւր²⁹⁷ զգունդն²⁹⁸ երկոտասանիցն²⁹⁹ որդիք³⁰⁰ լուսո³⁰¹ժ: Եւ բուսաւ³⁰² ի նոցանէ³⁰³ Յուդայ նենգատուն³⁰⁴ եւ³⁰⁵ տիրականաւ³⁰⁶: Նենգեաց³⁰⁷ եւ մատնեաց³⁰⁸ եւ կորոյս զանձն իւր եւ³⁰⁹ խտորեցաւ³¹⁰ եւ³¹¹ յաստիճանէ³¹² առաքելութեան³¹³ անկեալ՝ կործանեցաւ:

²⁹⁰ BCEP մանկունմն G ծերմն

²⁹¹ C չիք

²⁹² B Ովսաննայիմն CEGP Ովսաննայիմ D եմուտ ի տանարն եւ փառաբանեցաւ ի մանկանցն Ովսաննայիմ F եմուտ ի տանարն եւ բարեբանեցաւ ի մանկանցն Ովսաննայիմ *փի* փառաբանեցին զնայ մանգունմն եւ տղայն Ովսաննայիմն

^բ Հմմտ. Մատթ. ԽԱ 8-9, Հովն. ԺԲ 12-13 ևլն

²⁹³ P չիք

²⁹⁴ B զտնարէնութիւնն («ռէնու» հատուածը գրչի կողմից վերականգնուած ի լուսանցս) F զտնարէնութիւն Իւր սուրբ P զտնօրէնութիւն

²⁹⁵ CF մարդկան D չիք

²⁹⁶ A Ընդրեաց

²⁹⁷ BCD չիք G զԻւր

²⁹⁸ D զգունդ աշակերտացն E զգունտն

²⁹⁹ C երկոտասանից D երկոտասան թըլով P երկոտասան

³⁰⁰ P զորդիս

³⁰¹ D չիք

^ժ Հմմտ. Մատթ. Ժ 1-2, Մարկ. Գ 13-19, Դով. Զ 12-16

³⁰² B բուսաւ (ի լուսանցս՝ գրչից ուղղում՝ «բաժանեցաւ») C բաժանեցաւ D որոշեցաւ

³⁰³ G նոսա

³⁰⁴ DF նենգատուն Յուդաս G նենկատուն

³⁰⁵ DEF չիք

³⁰⁶ DF տիրականաւ արժաբասէն

³⁰⁷ DF որ նենգեաց

³⁰⁸ DF + զՏէրն

³⁰⁹ DF չիք

³¹⁰ A խտորեց

³¹¹ E չիք

³¹² B ի յաշտիճանէ E յաշտիճանէ

³¹³ B առաքելութեանն D + եւ ի պատուոյ աշակերտութեան Քրիստոսի

Եհաս Տէրն³¹⁴ մեր մինչեւ ցմահ³¹⁵ կամաւ³¹⁶ Իւրով: Մեռաւ եւ կեցոյց զմեզ³¹⁷, յարեաւ եւ փրկեաց³¹⁸, եւ արար զմեզ³¹⁹ Իւր³²⁰: Մինչեւ առ մայր Նորա³²¹ թագաւորի³²² Քրիստոսի Որդոյն³²³ Աստուծոյ, Եհաս մահ ճաշակել զնա³²⁴, հրամեաց Տէրն զարութեանց³²⁵ բարձանց³²⁶ վերացելոց³²⁷ եւ լեգեոնաց³²⁸ հրեղէն կառացն փերովքէից³²⁹: Իջեալ³³⁰ զուարթունքն³³¹ զունդ³³², կերպիւ կերպիւ³³³ եւ³³⁴ երգէին³³⁵ զփառաբանութիւն Ալելուացն³³⁶

³¹⁴ P Տէր

³¹⁵ BCDEF ի մահ

³¹⁶ DF կամաւն

³¹⁷ CDF եւ յերորդ ատու *փ/ս* Մեռաւ եւ կեցոյց զմեզ

³¹⁸ BCEFGP + զմեզ D փրկեալ ապրեցոյց զմեզ

³¹⁹ P *չ/բ*

³²⁰ CF *չ/բ* եւ արար զմեզ Իւր D Երեւեցաւ յետոյ Յարութեան Իւրոյ աշակերտացն սրբոց եւ կերաւ ընդ նոսա եւ արբ, որպէս եւ յառաջն խոստացաւ: Եւ յատուն քառասներորդի ժողովեաց զաշակերտսն հանդերձ կանամբք եւ մարքն Իւրով: Եւ հանեալ զնոսա ի կատար լերինն Ձիթենեաց՝ առ ի տեսանել զհամբառնալն Իւր: Ասէ մայրն Մարիամ ցՄիածինն իւր Յիսուս. «Միածին որդի մաւրս աղախնոյ Քոյ եւ Բան Հաւր Աստուծոյ, Դու համբառնաս յերկինս, եւ ես զի՛նչ լինիցիմ ի չարաբարոյ հրէից փաղափս»: Ասէ Տէրն. «Դու մի՛ ինչ հոգար, մայր Իմ, եւ սկիզբն մարդեղութեան Իմոյ: Ահա Յոհաննէս՝ սիրելի աշակերտն Իմ, նա եղիցի քեզ որդի: Եւ հաստուցէ զպարտսն որդիութեան Իմոյ եւ զպատիւ մայրութեան քոյ: Եւ յորժամ հասցէ վախճան կենաց եւ կէտ կոշման քոյ՝ դառնալ ի հող, եւ եկեալ՝ աւանդեցից զհոգի քո եւ ոչ թողից ապականիլ մարմնոյ քոյ»: Զայս պատուէր խոստման էառ Կոյսն յՈրդոյն Միածնէ, եւ ապա համբարձաւ Տէրն յերկինս *փ/ս* եւ արար զմեզ Իւր

³²¹ B *չ/բ*

³²² B թագաւորին

³²³ B Որդոյն E Որդոյ

³²⁴ CDF Եվ յորժամ Եհաս ժամանակ հանգըստեան (D *չ/բ*) ամենաւահնեալ կուսին՝ Մարիամով՝ (F + եւ) պատուական (C *չ/բ* Մարիամով՝ պատուական) ծնաւորի (C ծնաւորին) Իւրոյ (DF Որդոյն Աստուծոյ) *փ/ս* Մինչեւ առ մայր Նորա թագաւորի Քրիստոսի Որդոյն Աստուծոյ, Եհաս մահ ճաշակել զնա

³²⁵ D զօրութեանց

³²⁶ B բարձանցն P *չ/բ*

³²⁷ CF *չ/բ* բարձանց վերացելոց եւ D *չ/բ* բարձանց վերացելոց

³²⁸ B ղեգեովնաց D լեգեոնաց EP լեգեոնաց F հրեղէն կառացն լեգեոնաց

³²⁹ D փերովքէից՝ իջանել ի պատիւ մաւրն Իւրոյ եւ ծնաւորի F վեցքեւեան սէրբէիցն եւ բազմաշէա փերովքէիցն՝ իջանել ի պատիւ մաւրն Իւրոյ եւ ծնաւորի G փերովքէից

³³⁰ B եւ իջեալ C իջանել

³³¹ C զարութեանցն D եւ իջեալ զարութեանցն վեհից եւ հրեշտակացն պետից, դաս առ դաս եւ F եւ իջեալ զարութեանցն վեհից եւ հրեշտակացն պետից *փ/ս* իջեալ զուարթունքն P զարթունքն

³³² D զունդ առ զունդ

³³³ CD *չ/բ* F եւ երամ երամ *փ/ս* կերպիւ կերպիւ

³³⁴ DP *չ/բ*

³³⁵ D + քաղցր եղանակաւ

³³⁶ B Աղեղուացն CD *չ/բ* E քաղեղուացն P Ալելուացն

բարձր ձայնիւ³³⁷: Պատրաստեալ³³⁸ ժողովեցան³³⁹ ամենայն արդարքն յաւիտենից եւ³⁴⁰ նախահարքն³⁴¹ եւ ամբիծ³⁴² եւ սուրբ հարքն³⁴³ եւ³⁴⁴ գունդն³⁴⁵ մեծ³⁴⁶ մարգարեիցն երգելով³⁴⁷ Սաղմոսիւ³⁴⁸ առաջի սուրբ եւ³⁴⁹ մաքուր եւ անարատ³⁵⁰ մարմնոյն³⁵¹ Աստուածամարն³⁵²: Քահանայքն եւ արդարքն³⁵³ եւ երիցունքն³⁵⁴ եւ³⁵⁵ ղետացիքն³⁵⁶ եկին պատուել³⁵⁷ զգեղեցկազարդ³⁵⁸ եւ³⁵⁹ զսրբունիւն³⁶⁰: Կարգեալ կայր գունդն³⁶¹ ընտրեալ³⁶² առաքելոցն³⁶³ երկոտասանիցն³⁶⁴ եւ պատեիւն³⁶⁵ զսուրբ³⁶⁶ մարմինն³⁶⁷ մարն³⁶⁸ Տեառն իւրեանց³⁶⁹:

- 337 BCG ձայնիւ D սրբոյ Կոսին *փ*ս բարձր ձայնիւ F ամենասուրբ Կոսին *փ*ս Ալելուացն բարձր ձայնիւ
338 B Պատրաստեալ
339 F + անդ
340 DF *չ*իք
341 D նախահարքն նահապետաց F + սուրբ
342 EG ամբիծն
343 CDF *չ*իք եւ ամբիծ եւ սուրբ հարքն
344 C *չ*իք
345 CDEF գունդ
346 E *չ*իք D ամենայն F նահապետացն պարով
347 DF եւ երգելով E երգէին
348 CDF սաղմոսէին
349 E *չ*իք
350 CD *չ*իք
351 BCE մարմնոյ D *չ*իք F ամենամաքուր *փ*ս սուրբ եւ մաքուր եւ անարատ մարմնոյն
352 DF Աստուածածնին
353 D պաշտանեայքն
354 P իրիցունքն
355 E *չ*իք
356 CDF *չ*իք եւ երիցունքն եւ ղետացիքն
357 D ի պատուել E պատել F ի պատել P պատել
358 P զգեղեցկազարդն
359 BCDEFG *չ*իք
360 BDG սրբունիւն C սրբունի մայրն Տեառն
361 D գունդ E գունդ
362 F + գունդ
363 D *չ*իք
364 CP երկոտասանից F երկոտասանից
365 B պատեին F պատէին
366 DF զանարատ
367 BCDE մարմին
368 BDE մար
369 C անարատ կոսի Աստուածամարն *փ*ս մարն Տեառն իւրեանց DF Աստուծոյ Բանին *փ*ս Տեառն իւրեանց D + Ո՛վ սփանչելի հրաշիցս, իւրաքանչիւր ոք յիւրոցն վիճակաց ի թարթել ակին հասին ի դուռն Աստուածածնին F + Ով սփանչեկացս, ով հրաշիցս հիւանալի, իւրաքանչիւր ոք յիւրոցն վիճակաց յական թարափելն հասին ի դուռն Աստուածածնին

Մերձեցաւ Յոհաննէս³⁷⁰ իբրեւ զոնտես նշմարտութեան եւ պատէր զմա-
րայփայլ³⁷¹ մարմին³⁷² բերկրելոյն³⁷³: Երկու³⁷⁴ պայծառացեալ³⁷⁵ առա-
քեալ³⁷⁶ ընտրեալ³⁷⁷ եւ երեւելիք, հաւատարիմ եղեն պատել³⁷⁸ զմարմին³⁷⁹
փաւարան³⁸⁰: Զմարմին Որդոյն³⁸¹ պատեաց³⁸² արդարն³⁸³ Նիկողեմոս³⁸⁴^ա, եւ
զմարմին³⁸⁵ մաւրն³⁸⁶ պարծեալ³⁸⁷ կուսանն³⁸⁸ որդի³⁸⁹ Որոտմանն³⁹⁰^Ժ:
Ժողովեցան հովուապետն³⁹¹ հատիւ³⁹² իւրեանց ի զլուս լերինն, փահա-
նայապետն³⁹³ եւ պաշտանեայք³⁹⁴ բուրուառի³⁹⁵ իւրեանց³⁹⁶: Հարեալ
հողմոց³⁹⁷ զկատարս³⁹⁸ մեծի լուսեղէն ամբոց³⁹⁹ եւ⁴⁰⁰ երգէին զփառա-

³⁷⁰ BC Յովհաննէս D + պատկառող մանուկն E Յովաննէս F Յովհաննէս պատկառող մանուկն

³⁷¹ DF զմաքուր

³⁷² C զմարմին մաքրափայլ կուսին E մարմինս

³⁷³ B բերկրեցելոյ Կուսին DF *ի/ս* անարատ կուսին

³⁷⁴ E *չ/ք*

³⁷⁵ BP պայծառ

³⁷⁶ B առաքեալն եւ CE առաքեալն

³⁷⁷ E ընտրեալ

³⁷⁸ B պատտել P պատել

³⁷⁹ B զմար[մ]ինն

³⁸⁰ C անարատ կուսին E փաւարանի DF *չ/ք* երկու պայծառացեալ առաքեալ՝ ընտրեալ եւ երեւելիք, հաւատարիմ եղեն պատել զմարմին փաւարան

³⁸¹ BCP Որդոյն D Որդոյ Կուսին F Որդոյն Աստուծոյ G Որդոյն Աստուծոյ

³⁸² DF պատեցին P պատեալ

³⁸³ D + Յովսէփ (ի լուսանցս՝ գրչից) արդարն եւ F արդարն Յովսէփ եւ

³⁸⁴ CDEFP Նիկողիմոս

^ա Հմմտ. Յովն. ԺԱ 39

³⁸⁵ D + անարատ Կուսին

³⁸⁶ DF զմաւրն Աստուծոյ Բանին

³⁸⁷ B պատտեալ C պատեաց D պատեցին վեմն հաւատոյ Պետրոս եւ Յոհաննէս EP պայծառացեալ F պատեցին վեմն հաւատոյ Պետրոս եւ

³⁸⁸ C կուսան որդին DF + սուրբ

³⁸⁹ CDFP որդին

³⁹⁰ CDFP Որոտման

^Ժ Նկատի ունի Հովհաննէս առաքյալին, հմմտ. Մարկ. Ա 17

³⁹¹ CFP հովապետն D հօտապետն E հովապետն

³⁹² B հատիւն D հօտիւք

³⁹³ D փահանայք E փահանապետն F փահանայք G փահայանապետ

³⁹⁴ BCDEF պաշտանեայքն P պաշտօնեայք

³⁹⁵ B բուրուառով C բուրվառաւ D բուրառաւ E բուրվառաւ F բուրառօքն G բուրվառիւք P բուրվառօք

³⁹⁶ A զիւրեանց

³⁹⁷ CDF հողմոյն

³⁹⁸ BEG զկամարս CDF զկամարն

³⁹⁹ BGP ամպոց C արփոյն D ամբոյն F ամպոյն

⁴⁰⁰ P *չ/ք*

բանութիւն⁴⁰¹ բարձունք եւ խորհ⁴⁰² քնարիւ⁴⁰³ իւրեանց⁴⁰⁴: Փայլեաց⁴⁰⁵ աստուածաին⁴⁰⁶ լոյսն⁴⁰⁷ ի տեղոջն⁴⁰⁸, յորում⁴⁰⁹ իջեալ էին⁴¹⁰ հրեշտակք եւ մարդիկ⁴¹¹ պատել⁴¹² զփառատրեալ մայրն Քրիստոսի⁴¹³: Եւ որպէս էջ Տէրն եւ⁴¹⁴ պատեաց⁴¹⁵ զծառայն Իւր զՄովսէս⁴¹⁶ժգ, նոյնպէս⁴¹⁷ եւ⁴¹⁸ ընդ նոսին Ինքն⁴¹⁹ պատէր⁴²⁰ զմարմին մար⁴²¹ Իւրոյ⁴²²: Ի վերայ զլիւյ լերինն, ի մէջ ամբոց⁴²³ լուսափայլից պատեցաւ⁴²⁴ մէծ⁴²⁵ մարգարէն Մովսէս ի հրեշտակաց եւ յԱստուծոյ⁴²⁶ժդ: Եւ⁴²⁷ ինքն⁴²⁸ սրբունին⁴²⁹, փառատրեալն⁴³⁰ ի գլովս լերինն⁴³¹ պատեցաւ⁴³² ի հրեշտակաց եւ յառաքելոց⁴³³ եւ յԱստուծոյ: Եկն

401 DF + Կուսին

402 DF խորհ եւ բարձունք

403 C քնարիւք D տալոք F քնարաւք

404 C չիք

405 P Փայլեցաւ

406 CDF լոյսն աստուածային E չիք

407 P նառագայք

408 BCDG տեղոջն

409 D ուր

410 EF չիք

411 DF մարդիկք

412 B պատտել C պատէին DF պատեալ E եւ պատեալ

413 C զմաքուր մարմին կուսին DF զաստուածընկալ մարմին սուրբ կուսին *փիս* զփառատրեալ մայրն Քրիստոսի

414 E չիք

415 B պատտեաց F պատեաց

416 CP Մովսէս

ժգ Հմմտ. Բ Յրին. ԼԲ 50

417 E սոյնպէս

418 BCDEG չիք D *փիս* ալսար

419 DF եւ Ինքն

420 B պատտէր

421 BC մարն DF ծնալին

422 C + Կուսին

423 BP ամպոց C ամբոցն DF ամպոցն

424 B պատտեցաւ

425 D մէծ

426 DF + եւ ի հրեշտակաց նորա

ժդ Հմմտ. Բ Յրին. ԼԴ 6

427 C Նոյնպէս եւ DF Այսպէս եւ

428 DF չիք

429 DF սրբունի Կոյսն Մարիամ

430 BP եւ փառատրեալն C փառատրեալ մայրն Տեառն DF փառատրեալ մայր Տեառն

431 D + զի երուսաղէմ լեռնն է ի վերայ շուշակայ բոլորին, անդ

432 B պատտեցաւ D + սրբունին

433 CF յառաքելոցն եւ ի հրեշտակաց D յառաքելոցն սրբոց, ի հրեշտակաց

Յոհաննէս⁴³⁴ ամաշող⁴³⁵ մանուկն եւ կուսանն⁴³⁶ եւ պատեաց⁴³⁷ զկոյսն եւ⁴³⁸ զմայրն⁴³⁹, զոր յանձին⁴⁴⁰ էառ⁴⁴¹ ի Փրկչէն: Նայեցաւ⁴⁴² Տէրն⁴⁴³ ի մաքուրն եւ ի փառաւոր⁴⁴⁴ գեղեցկալիցն⁴⁴⁵ յառաքեալն⁴⁴⁶ ճշմարտութեան եւ լի⁴⁴⁷ ամենայն սրբութեամբ⁴⁴⁸: Ինքն է⁴⁴⁹ Որոտման⁴⁵⁰ որդին⁴⁵¹, աշակերտն⁴⁵², զոր սիրեաց Որդին Աստուծոյ եւ⁴⁵³ Նմա աւանդեաց մայր⁴⁵⁴ եւ զկոյսն⁴⁵⁵ լինել⁴⁵⁶ որդի նորայ^{ժե}:

Սպասաւորեաց փառաւորն⁴⁵⁷ զմայրն⁴⁵⁸, զոր ստացաւ⁴⁵⁹ ի հրամանէն⁴⁶⁰ եւ ստեպ եկաց նմա⁴⁶¹ եւ հոգաբարձութեամբ⁴⁶² պատուէր⁴⁶³ զնայ⁴⁶⁴: Պարգեւ⁴⁶⁵ էր մեծ, զոր հաւատարիմ⁴⁶⁶ ընկալաւ ի ճշմարտէն եւ

⁴³⁴ BD Յովհաննէս

⁴³⁵ B պատկառաւ

⁴³⁶ DF չիք եւ կուսանն

⁴³⁷ B պատտեաց

⁴³⁸ C չիք DF չիք զկոյսն եւ

⁴³⁹ CDF + սուրբ

⁴⁴⁰ BCDP յանձն F յանձնեալ էր

⁴⁴¹ CD առեալ էր F չիք

⁴⁴² CDF Հայեցաւ

⁴⁴³ C Տէր

⁴⁴⁴ C փառաւորեալ D չիք ի փառաւոր F չիք P փառաւորն

⁴⁴⁵ CDF գեղեցկայարմար P եւ ի գեղեցկալիցն

⁴⁴⁶ CDF առաքեալն P յառաքեալսն

⁴⁴⁷ P ի լին

⁴⁴⁸ C չիք եւ լի ամենայն սրբութեամբ DF յորդին Որոտման չիք եւ լի ամենայն սրբութեամբ

⁴⁴⁹ BC որ է ինքն DF որ է նոյն ինքն P Այս ինքն է

⁴⁵⁰ P յորոտման

⁴⁵¹ BC որդին Որոտման DF չիք Որոտման որդին P չիք

⁴⁵² C + այն DF փառաւորեալ աշակերտն այն

⁴⁵³ B չիք

⁴⁵⁴ BC զմայր D զմայրն Իւր F զմայր Իւր

⁴⁵⁵ CDF չիք եւ զկոյսն

⁴⁵⁶ P լինիլ

^{ժե} Հմմտ. Հովն. ԺԹ 26-27

⁴⁵⁷ B փառաւոր DF որդին փառաւոր

⁴⁵⁸ B մաւր Տեառն DF + տիրածին P մօրն

⁴⁵⁹ D + ի մայրութիւն

⁴⁶⁰ B հրամանէ նորա CDF հրամանէ Փրկչին

⁴⁶¹ CDF առ նմա

⁴⁶² C ոգեբարձութեամբ

⁴⁶³ CDFP պատուէր

⁴⁶⁴ C + սրբութեամբ

⁴⁶⁵ DP Պարգեւ

⁴⁶⁶ BCDP հաւատարիմն

զգուշութեամբ պաշտէ⁴⁶⁷ զնա⁴⁶⁸, որպէս⁴⁶⁹ հրամայեցաւ⁴⁷⁰: Զուարթուն⁴⁷¹ էր կուսանն ի սպասատրութիւն Սրբոյ Կուսին եւ փաշութեամբ ծառաէր առաջի նորա⁴⁷² եւ սրբութեամբ⁴⁷³: Իբրեւ զմայր եւ իբրեւ⁴⁷⁴ զսրբունի⁴⁷⁵ տեսանէր զնա եւ որպէս⁴⁷⁶ զաթոռ⁴⁷⁷ փառաց թագաւորի⁴⁷⁸ մեծի⁴⁷⁹ պատուէր⁴⁸⁰ զնա: Կատարեաց եւ գործեաց, պահեաց եւ ելից⁴⁸¹, զինչ որ⁴⁸² հրամայեցաւ⁴⁸³ եւ⁴⁸⁴ ջանաց նմա⁴⁸⁵ ի կեանս աշխարհիս առանց⁴⁸⁶ պակասութեան⁴⁸⁷: Եւ յորժամ եհաս⁴⁸⁸ ժամանակ ելանել⁴⁸⁹ յաշխարհէս յայսմանէ⁴⁹⁰, պատեաց⁴⁹¹ եւ⁴⁹² թաղեաց⁴⁹³ եւ ծածկեաց զմարմինն⁴⁹⁴ աստուածընկալ ի ծերպս⁴⁹⁵ վիմի եւ ի նոր գերեզմանս⁴⁹⁶ Յովսէփա⁴⁹⁷ժգ: Ածեալ եղին⁴⁹⁸ զմարմինն⁴⁹⁹ կենդանի եւ

⁴⁶⁷ CF պատուէր D պատուէր

⁴⁶⁸ B չիք

⁴⁶⁹ F որ

⁴⁷⁰ CD + նմա F + նմա յԱստուծոյ

⁴⁷¹ P Զուարթուն

⁴⁷² P չիք առաջի նորա

⁴⁷³ CDF չիք Զուարթուն էր կուսանն ի սպասատրութիւն Սրբոյ Կուսին, եւ փաշութեամբ ծառաէր առաջի նորա եւ սրբութեամբ

⁴⁷⁴ CDF չիք

⁴⁷⁵ BCDF զսրբունի

⁴⁷⁶ BC իբրեւ

⁴⁷⁷ D զաթոռ

⁴⁷⁸ BC թագաւորին DF չիք

⁴⁷⁹ DF + թագաւորին

⁴⁸⁰ DP պատուէր

⁴⁸¹ D ելից եւ պահեաց

⁴⁸² D զոր ինչ F զոր եւ

⁴⁸³ CDF + նմա

⁴⁸⁴ DF չիք

⁴⁸⁵ DF նմա

⁴⁸⁶ DF եւ առանց

⁴⁸⁷ DF + ծառայեաց նմա

⁴⁸⁸ BCDF + նմա

⁴⁸⁹ CDFP ելանելոյ

⁴⁹⁰ CDF չիք

⁴⁹¹ B պատուեաց

⁴⁹² F չիք

⁴⁹³ D պահեաց

⁴⁹⁴ F զմարմինն C զմարմինն Աստուածամար կուսին

⁴⁹⁵ DF ծերպ

⁴⁹⁶ B գերեզման CDF գերեզմանի

⁴⁹⁷ C Յովսէփի DF չիք

^{ժգ} Հմմտ. Մատթ. Ի է 59-60

⁴⁹⁸ CDF եղ

⁴⁹⁹ DF Յովսէփի զմարմինն

կենդանարար⁵⁰⁰ ամենայնի: Եւ զմարմին սրբունոյ⁵⁰¹, մարն Որդոյն⁵⁰² կենարարի⁵⁰³, փապարս⁵⁰⁴ լերին⁵⁰⁵ յայրն⁵⁰⁶ փարեղէն ածեալ⁵⁰⁷ եղին զնայ⁵⁰⁸, եկեալ ժողովեցաւ⁵⁰⁹ ամենայն գունդն⁵¹⁰ առաքելոցն⁵¹¹ եւ⁵¹² նշմարտապէս Տէրն⁵¹³ նոցա հանդերձ նոքա՞ պատէր զնա⁵¹⁴: Դասք⁵¹⁵ եւ⁵¹⁶ գունդք⁵¹⁷ եւ քանակք⁵¹⁸ հոյլիցն⁵¹⁹ լուսեղինացն⁵²⁰ ամբոխն⁵²¹ զուարթնոցն⁵²² եւ ժողովն⁵²³ բորբոքելի⁵²⁴ բոցեղինացն⁵²⁵, սրբազան⁵²⁶ սերովբէն⁵²⁷, հրաձեռեալն⁵²⁸ հոգեղինացն⁵²⁹, լեզեհոնք⁵³⁰ հրեշտակաց⁵³¹ հանդերձ զաւրացն⁵³²

⁵⁰⁰ B գկենդանարարն CDF կենդանատու

⁵⁰¹ BCDP սրբունոյ F սրբունոյն

⁵⁰² P Որդոյն

⁵⁰³ F կանարարի

⁵⁰⁴ BDFP ի փապարս C ի փապար

⁵⁰⁵ BCDF լերինն

⁵⁰⁶ B յայն

⁵⁰⁷ C չիք

⁵⁰⁸ CP չիք

⁵⁰⁹ BCDFP ժողովեցան

⁵¹⁰ C գունդք DF չիք

⁵¹¹ C + նշմարտապէս DF աշակերտն նշմարտութեան

⁵¹² C չիք

⁵¹³ D վարդապետ նոցա՝ որդի կուսին F վարդապետ նոցա՝ որդի կուսին չիք նշմարտապէս Տէրն

⁵¹⁴ C + հանդերձ հրեշտակոք D + հանդերձ նոքա՞ F + հանդերձ նոքա՞

⁵¹⁵ DF Դասք եւ շովք P Զդասս

⁵¹⁶ DF չիք

⁵¹⁷ P զգունդս

⁵¹⁸ P զքանակս

⁵¹⁹ B հոյլիցն DFP հոյլիցն

⁵²⁰ CDFP լուսեղինաց

⁵²¹ B ամբոխիք DF ամբոխք P զամբոխն

⁵²² CD զլուարթնոցն P զաւրթնոցն

⁵²³ B ժողովուրդք P զժողովսն

⁵²⁴ B բորբոքեալ

⁵²⁵ C չիք եւ ժողովն բորբոքելի բոցեղինացն DF անմարմնական հոգեղինացն չիք եւ ժողովն բորբոքելի բոցեղինացն

⁵²⁶ DF սրբասաց P զսրբազան

⁵²⁷ DF սերովբէն եւ փառակերպեան փերովբէն P սերովբէսն

⁵²⁸ D բոցատեսիլ թեւօն F եւ բոցատեսիլ թեւամն

⁵²⁹ CP հոգեղինաց

⁵³⁰ B ղեզեղովնք P ղեզեղօնս

⁵³¹ B հրեշտակացն CDF չիք լեզեհոնք հրեշտակաց

⁵³² CD զօրացն P զօրօք

երկնատրագ, զարհուրելի⁵³³ փերովբեմ⁵³⁴, որ⁵³⁵ լծեալ են ներոյ⁵³⁶ կառացն⁵³⁷՝ Առաքեաց⁵³⁸ Տէրն ընդառաջ մարն⁵³⁹ Իւ⁵⁴⁰ ընդունել⁵⁴¹ զնա⁵⁴²: Գաբրիէլեանն⁵⁴³, որ⁵⁴⁴ են բնութեամբն⁵⁴⁵ հուր կիզելոյ, բարբառեցին⁵⁴⁶ միաբան զմի եղանակ փառաբանութեան⁵⁴⁷, Միքայէլեանն⁵⁴⁸, որ⁵⁴⁹ են երեւելիք եւ անատր⁵⁵⁰, պարեին, ուրախանային⁵⁵¹, ցնծային⁵⁵² առաջի դատերն Դաւթի⁵⁵³: Յայնժամ լցան երկինք եւ երկիր ի փառաբանութենէ երկնաին⁵⁵⁴ զաւրացն⁵⁵⁵, որ⁵⁵⁶ պատուէին⁵⁵⁷ զմայր⁵⁵⁸ Տեառն իւրեանց⁵⁵⁹, բուրեաց⁵⁶⁰ հոտ անուշից⁵⁶¹ եւ փաղցրութիւն⁵⁶² երգոց⁵⁶³ նոցայ ի⁵⁶⁴ դասուցն

533 P զզարհուրելի

534 B + հրաձեռ թեալմն DF չիք զարհուրելի փերովբեմ P փերովբեմ

535 P որք

536 BP ի ներոյ DF փիւ ի զարհուրելի անիւս

537 DF կառաց նորա

ժէ Հմմտ. եզեկ. Ա 4

538 C որ առաքեաց DF զոր առաքեաց

539 D մար

540 B չիք C Իւրոյ եւ կուսի DFP Իւրոյ

541 P ընդունիլ

542 EG չիք Ի վերա գլխոյ լերինն, ի մէջ ամբոց լուսափայլից պատեցաւ մեծ մարգարեն ... Առաքեաց Տէրն ընդառաջ մարն Իւ՝ ընդունել զնայ

543 B Գաբրիէլեանն

544 P որք

545 GP բնութեամբ

546 BP բարբառեցան

547 E փառաբանութիւն

548 B Միքայիլեանն

549 P որք

550 E անատր եւ երեւելիք

551 E չիք պարեին, ուրախանային

552 P եւ ցնծային

553 CDF չիք Գաբրիէլեանն, որ են բնութեամբն հուր կիզելոյ, բարբառեցին միաբան զմի եղանակ փառաբանութեան Միքայիլեանն, որ են երեւելիք եւ անատր, պարեին, ուրախանային, ցնծային առաջի դատերն Դաւթի

554 C երկնատր

555 C զօրացն

556 BP որք

557 CEF պատւին D պատեալ էին P պատւին

558 C զմաքուր մարմին մար DF զմարմին մար

559 C չիք

560 P բուրեցաւ

561 CDF անուշութեան

562 BGP փաղցրութեան C չիք եւ փաղցրութիւն DF ել ձայն փաղցրութեան

563 E երգոց

564 BCDEFG չիք

բարձանց, զի⁵⁶⁵ առաքեցան իշանել⁵⁶⁶ յերկիր⁵⁶⁷: Կործանելով⁵⁶⁸ փախեան⁵⁶⁹ դեմն⁵⁷⁰ եւ զաւրն⁵⁷¹ խաւարայինն⁵⁷², եւ եղեւ ալս ալս, որ ի վերուստ է⁵⁷³, իբրեւ զարբայութիւն⁵⁷⁴: Այլեւ⁵⁷⁵ փախան⁵⁷⁶ դեմն⁵⁷⁷ ի հոգոցն⁵⁷⁸ շարագործաց, եւ եղեւ անդորրութիւն⁵⁷⁹ տագնապեալ⁵⁸⁰ դասուցն⁵⁸¹ մեղատուաց, զարհուրեցան եւ արշնչեցան⁵⁸² բանակն⁵⁸³ դիւացն⁵⁸⁴, զի տեսին զնշանսն, զոր ոչ էր լեալ⁵⁸⁵, եթե ոչ առ Տէրն մեր⁵⁸⁶: Տեսանէին զերկինս, զի բխէր⁵⁸⁷ զդասս⁵⁸⁸ զուարթնոց⁵⁸⁹ բարձանց եւ զալս ամենեւին պայծառացեալ⁵⁹⁰ եւ արբեալ⁵⁹¹ ի հոտ անուշից⁵⁹²: Լսեին⁵⁹³ զձայն թռչնոց⁵⁹⁴, որ⁵⁹⁵ երգէին նոռւելով⁵⁹⁶

⁵⁶⁵ DF որ

⁵⁶⁶ DF չիք

⁵⁶⁷ CDF ի փոխումն Մար Տեառն իւրեանց

⁵⁶⁸ C Կործանեցան եւ P եւ կործանելով

⁵⁶⁹ DF Փախեան եւ կործանեցան

⁵⁷⁰ E դեմ

⁵⁷¹ CDF գունդն *փ/ս* դեմն եւ զաւրն E զաւր

⁵⁷² B խաւարին GP խաւարային

⁵⁷³ BE չիք

⁵⁷⁴ E զարբայութիւնն

⁵⁷⁵ B այլեւ

⁵⁷⁶ BEGP փախեան

⁵⁷⁷ G դեմ

⁵⁷⁸ BP հոգոցն E չիք ի հոգոցն

⁵⁷⁹ B անդորրութիւն CF եղեն նկուն յերեսաց նորա D էլեն նրկուն յերեսաց նորա *փ/ս* եղեւ ալս ալս, որ ի վերուստ է, իբրեւ զարբայութիւն այլեւ փախան դեմն ի հոգոցն շարագործաց, եւ եղեւ անդորրութիւն

⁵⁸⁰ BG չիք E պապանձեալ

⁵⁸¹ P դասուց

⁵⁸² BCDF արշնչեցան

⁵⁸³ DF բանակն

⁵⁸⁴ DF դիւաց

⁵⁸⁵ B լիեալ E տեսեալ

⁵⁸⁶ C + Քրիստոս

⁵⁸⁷ BCEFGP բղխէր

⁵⁸⁸ B չիք C + հրեշտակաց

⁵⁸⁹ CD զլուարթնոցն E զուարթնոցն P զարթնոց

⁵⁹⁰ E պայծառացեալ

⁵⁹¹ CDF արբեալ եւ պայծառացեալ

⁵⁹² C անուշահոտ բուրմամբ

⁵⁹³ B + եւ

⁵⁹⁴ E երգոցն G երգոց

⁵⁹⁵ BP որ

⁵⁹⁶ B նոռւելով P նոռւելով

յազգս⁵⁹⁷ իւրեանց, կերպի կերպի ըստ սովորութեան բնութեան⁵⁹⁸ իւրեանց, գազան⁵⁹⁹ բարբառէին⁶⁰⁰ գոչմամբ գփառաբանութիւն⁶⁰¹: Եւ դորդաց⁶⁰² ամենայն⁶⁰³ երկիր ի ձայնէ գոչման նոցայ⁶⁰⁴, լերին⁶⁰⁵ եւ բարձուն⁶⁰⁶ եւ ամենայն հովիտ⁶⁰⁷ գոարնացան⁶⁰⁵: Եւ ծաղկագոյն⁶⁰⁶ զարդարեցան յաւուր Ննջման Աստուածամարն⁶⁰⁷ ամենայն ծառ⁶⁰⁸ եւ մայր⁶⁰⁹ եւ ամենայն⁶⁰⁹ պտղաբեր փոփոխելի⁶¹⁰ մատուցին զարդինս փառաց եւ զհոտ անուշից փաղցրութեան իւրեանց: Ամենայն շուշան⁶¹¹ եւ ծաղկուն⁶¹², որ⁶¹⁰ բուսեալ են յերկրի, բուրեցին զհոտս իւրեանց⁶¹¹, իբրեւ⁶¹² զխումկս անուշահոտ⁶¹³: Ջուր⁶¹⁴ եւ ձկուն⁶¹⁵ եւ ամենայն սողուն⁶¹⁴, որ⁶¹⁴ շարժին ի ծովս⁶¹⁵, այսաւ իմացան⁶¹⁶ եւ զարհուրեցան տալ⁶¹⁷ գփառաբանութիւն⁶¹⁸: Ամենայն արարած⁶¹⁹ յերկրի⁶²⁰

597 E գազգս

598 E չիք

599 BEGP եւ գազան

600 B բառերառէին E բարբառեցին G բարբառէին

601 CDF չիք Լսէին զձայն թոյնոց, որ երգէին հոռուելով յազգս իւրեանց կերպի կերպի ըստ սովորութեան բնութեան իւրեանց, գազան բարբառէին գոչմամբ գփառաբանութիւն G փառաբանութիւն

602 EP դորդեցաւ

603 B չիք

604 C Ասէին զձայն փառաբանութեան DF Լսէին զձայն փառաբանութեան չիք եւ դորդաց ամենայն երկիր ի ձայնէ գոչման նոցայ E ի գոչմանէ ձայնից նոցա

605 CD զբարնացան P զարնացան

606 DF ծաղկագեղ

607 C Աստուածամար Կուսին

608 E մար

609 E չիք

610 P որ

611 E չիք Ամենայն շուշան⁶¹¹ եւ ծաղկուն⁶¹², որ բուսեալ են յերկրի, բուրեցին զհոտս իւրեանց

612 B որպէս

613 BE անուշահոտս

614 P որ

615 CDF չիք ամենայն ծառ⁶⁰⁸ եւ մայր⁶⁰⁹ եւ ամենայն պտղաբեր փոփոխելի⁶¹⁰ մատուցին զարդինս փառաց եւ զհոտ անուշից փաղցրութեան իւրեանց: Ամենայն շուշան⁶¹¹ եւ ծաղկուն⁶¹², որ բուսեալ են յերկրի, բուրեցին զհոտս իւրեանց իբրեւ զխումկս անուշահոտ: Ջուր⁶¹⁴ եւ ձկուն⁶¹⁵ եւ ամենայն սողուն⁶¹⁴, որ շարժին ի ծովս

616 D հիացան

617 P եւ ետուն

618 CDF չիք տալ գփառաբանութիւն

619 CDF արարած ամենայն

620 CDF չիք

բանաւորք եւ անբանք, տան⁶²¹ զպարտ⁶²² արհնաբանութեան⁶²³ բնութեամբ⁶²⁴ իւրեանց:

Այսաւ ուրախանա⁶²⁵ Ադամ եւ կին նորա⁶²⁶ եւայ, զի⁶²⁷ դուստր⁶²⁸ նոցա⁶²⁹ հանգչի⁶³⁰ ի տեղոջ⁶³¹ հանգստեան⁶³² նոցայ⁶³³: Այսաւ ցնծան արդարքն առաջին⁶³⁴ Նոյ եւ⁶³⁵ Աբրահամ⁶³⁶, զի դուստրն⁶³⁷, զոր ծնան⁶³⁸, այց արաւ նոցայ ի գերեզմանս⁶³⁹ իւրեանց⁶⁴⁰: Այսաւ զուարճացաւ⁶⁴¹ երեւելի⁶⁴² ծերն⁶⁴³ Յակովբ⁶⁴⁴, զի ոստն, որ բուսաւ յարմատոյ⁶⁴⁵ նորա⁶⁴⁶, ի կեանս կոշեաց գնալ⁶⁴⁷: Այսաւ արդարքն եւ⁶⁴⁸ հարքն երկոտասան⁶⁴⁹ ցնծան

⁶²¹ DF եւ տան

⁶²² BCDF զպարտս

⁶²³ CDF արհնութեան G արհնութեամբ

⁶²⁴ CDF փառաբանութեամբ G չիք

⁶²⁵ DF ուրախանա

⁶²⁶ CDF չիք կին նորա

⁶²⁷ C քէ

⁶²⁸ EFP դուստրն

⁶²⁹ B նորա P զոր ծնաւ

⁶³⁰ D փոխեցաւ E հանկչի

⁶³¹ BCDF տեղոջ E տեղիոջ

⁶³² E հանկրստեան

⁶³³ C + եւ ընդ նմին հանգուցանէ զնոսա D եւ զնոսա հրաւիրեաց դասակից գերակայիցն լինել F գերակայիցն դասուց եւ ընդ ինքեան հանգուցանէ զնա

⁶³⁴ DE առաջինքն

⁶³⁵ B չիք

⁶³⁶ D Սէք եւ ենովս չիք Նոյ եւ Աբրահամ

⁶³⁷ C + նոցա DF դուստր նոցա G դուստր

⁶³⁸ CDF չիք զոր ծնան

⁶³⁹ D գերեզմանս

⁶⁴⁰ D + Այսօր խընդան նահապարհարքն երեւելիք Նոյ եւ Աբրահամ, զի դուստր նոցա յերկինս եւ եւ զնոսա ընդ ինքեան հրաւիրեաց

⁶⁴¹ D զըւարճացան P զարճացաւ

⁶⁴² DE երանելի

⁶⁴³ D ծերն

⁶⁴⁴ CEFG Յակովբ D Իսահակ եւ Յակովբ P Յակօբ

⁶⁴⁵ D յարմատոց

⁶⁴⁶ D նոցա

⁶⁴⁷ C կոշեաց գնա ի կեանս D կոշեաց զնոսա ի կեանսն յախտենից F կոշեաց գնա ի կեանսն յախտենից

⁶⁴⁸ D նահապետքն չիք արդարքն եւ F չիք

⁶⁴⁹ CDF երկոտասան E երկոտասանքն

եւ ուրախանան ի փառաւոր⁶⁵⁰ արհնութիւն⁶⁵¹, յոր արհնեցան⁶⁵²: Այսաւ⁶⁵³ լցեալ լինի խնդութեամբ⁶⁵⁴ անուանեալն⁶⁵⁵ Յուդա⁶⁵⁶, զի ահա ի⁶⁵⁷ միջո⁶⁵⁸ նորա ելեալ⁶⁵⁹ դուստրն⁶⁶⁰, որ եղև⁶⁶¹ կենսայտու նմայ: Այսաւ ցնծացէ⁶⁶² Յովսէփ⁶⁶³ եւ ուրախացի Մովսէս⁶⁶⁴, զի տալիթայ⁶⁶⁵ մի ի կեանս⁶⁶⁶ կոչեաց զագգս⁶⁶⁷ մարդկան⁶⁶⁸: Այսաւ փառաբանեցեն⁶⁶⁹ Ահարոն⁶⁷⁰ եւ Եղիազար⁶⁷¹ եւ ամենայն ազգն⁶⁷² ղեւտացոց⁶⁷³ եւ⁶⁷⁴ ֆահանայից⁶⁷⁵: Այսաւ զուարեացի⁶⁷⁶ գեղեցկազարդ արֆայն Դաւիթ, զի դուստր⁶⁷⁷ արմատոյ⁶⁷⁸ նորա զպսակ⁶⁷⁹ փառաց⁶⁸⁰ եղ ի գլուխ նորա: Այսաւ գոհութիւն մատու-

650 C փառաւորութիւն DF փառաբանութիւն E չիք ի փառաւոր

651 B արհնութիւնն CDF չիք E յարհնութիւնն P օրհնութեան

652 D ղըստերն իւրեանց Մարիամայ՝ մօրն Աստուծոյ չիս յոր արհնեցան

653 C Այսօր

654 E ուրախութեամբ

655 DP անուանեալն

656 EG Յուդաս

657 C չիք

658 DF միջաց E միջի

659 DP ել

660 CDEP դուստր

661 D եղև

662 CE ցնծա

663 E Յովսէփ

664 B չիք եւ ուրախացի Մովսէս

665 C + կոյսն DF տալիթայն կոյս

666 CDF չիք մի ի կեանս

667 C + որդոց DF + որդոց

668 CDF + ի փրկութիւն յափտենից

669 CDF փառաւորեցեն

670 B Ահարովն

671 B Եղեազար

672 DF ազգ

673 BCEGP ղեւտացոց

674 C չիք

675 C + զտիրունի կոյսն եւ զմայր ֆահանայապետին Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ DF ֆահանայիցն ղեւտացոց (F ղեւտացոց ֆահանայիցն) զտիրունի կոյսն եւ զմայր ֆահանայապետին Աստուծոյ չիս ղեւտացոց եւ ֆահանայից

676 D զըւարեացի

677 CEP դուստրն

678 CDF չիք E յարմատոյ

679 C զպսակն DF զքագն

680 C կենաց F փառացն

ցանեն⁶⁸¹ Սամուել⁶⁸² եւ Երեմիա⁶⁸³, զի դուստրն⁶⁸⁴ Յուդայի⁶⁸⁵ զցաւն⁶⁸⁶ կենաց սրսկեաց⁶⁸⁷ ի գերեզմանս⁶⁸⁸ նոցա: Այսաւ առաւել հաստատեցի⁶⁸⁹ որդի⁶⁹⁰ գերութեան⁶⁹¹, զի փակեալ⁶⁹² դուռն⁶⁹³, զոր ետես⁶⁹⁴, սրբունի⁶⁹⁵ կոյսն էր նշմարիա⁶⁹⁶: Եւ⁶⁹⁷ այսաւ⁶⁹⁸ ննջեաց երթալ եւ⁶⁹⁹ տեսանել զնա եւ ուրախ առնել զմեծ⁷⁰⁰ մարգարէն⁷⁰¹ Եզեկիել⁷⁰² բազմախորհուրդն⁷⁰³: Այսաւ փառաբանեցէ⁷⁰⁴ որդին⁷⁰⁵ Ամովսեայ⁷⁰⁶, զի զորմէ⁷⁰⁷ մարգարեացաւ, այցելութիւն⁷⁰⁸ արար⁷⁰⁹ նմա ի գաւառս⁷¹⁰ մահու⁷¹¹: Այսաւ ամենայն մարգարէքն

681 B տան C մատուցանէ DF + Աստուծոյ

682 B Սամուել

683 E Էրեմիա D Սաղոմոն եւ Եզեկիա F Սողոմոն եւ Եզեկիա *ի/ս* Սամուել եւ Երեմիա

684 DEFG դուստր

685 C Յուդայ DF նոցա

686 B զցաւսն E զցաւս

687 CDF ցաւեաց

688 D գերեզմանս E գերեզման

689 DF հաստատեցաւ

690 D որդին

691 BEG գերութեանն DF + բազմախորհուրդն Էզեկիել

692 B գփակեալ

693 B դուռնն

694 C + Եզեկիել

695 E սրբունին

696 D նշմարտապէս

697 DF որ E *չ/ք*

698 D այսօր

699 BC *չ/ք*

700 DF *չ/ք* F զբազմախորհուրդ

701 D զմարգարէն

702 B Եզեկիել DF *չ/ք* E Էզեկիէլ P Էզեկիել

703 BP զբազմախորհուրդն CF *չ/ք* D բազմախորհուրդ

704 C փառատրեցէ

705 BCDFG ուրախութեամբ որդին E (ի լուսանցս՝ գրչից հաւելում՝ «ուրախութեամբ») որդին P որդին ուրախութեան

706 BCDFG Ամովսայ D Ամովսայ Եսայի E Ամովսա

707 C զյորմէ D վասն որոյ E զոր

708 G այցելութեամբ

709 EG այց արար

710 BCDF գաւառն

711 D + Այսաւ ցրնծասցէ տիպն գեղազարդ Դանիել, զի տեսանէ զլեառն վիմիածին հանգուցեալ ի յառազաստն լուսոյ F + Այսաւ ցրնծասցէ տիպն գեղեցկազարդ Դանիել, զի տեսանէ զլեառն վիմածին հանգուցեալ ի յառազաստն լուսոյ

ի գերեզման⁷¹² իւրեանց համբարձին⁷¹³ զգլուխ⁷¹⁴ իւրեանց⁷¹⁵, քանզի ծագեաց⁷¹⁶ լոյս ի վերայ նոցա: Տեսանէին⁷¹⁷ զման⁷¹⁸, զի փախչէր⁷¹⁹ զարհուրելով ի նոցանէ⁷²⁰, եւ⁷²¹ բացեալ⁷²² են⁷²³ դրոմ⁷²⁴, զոր⁷²⁵ փակեալ էր⁷²⁶ Աղամ: Եւ ելեալ⁷²⁷ մարգարէ⁷²⁸ եւ առաքեալ⁷²⁹ եւ⁷³⁰ մարտիրոս⁷³¹ եւ⁷³² քահանայ⁷³³ եւ վարդապետ⁷³⁴ եւ⁷³⁵ նախահար⁷³⁶ եւ արդար⁷³⁷ ժողովեցան եւ բարբառեցին⁷³⁸ զփառաբանութիւն⁷³⁹ բարձր ձայնիւ⁷⁴⁰, յորժամ իմացան, եթէ⁷⁴¹ այց արար նոցայ կոյսն⁷⁴² յաթեւանս⁷⁴³ իւրեանց:

712 F գերեզմանս

713 BCFD ամբարձին

714 D + ի գերեզմանսն

715 F չիք

716 P ծագեցաւ

717 DF եւ տեսանէին E Տեսանեն

718 CF չիք

719 C + ի նոցանէ

720 C ման փխ ի նոցանէ D զի զարհուրեալ փախնոյր ման ի նոցանէ F + ման

721 D Այսաւ ցրնձան ամենայն արդարոցն երամբ, զի

722 DF բացան

723 B ելեն CEG կին DF չիք

724 BCDF դրոմն

725 P զորս

726 CD փակեացն F փակեցէ

727 C ելին D Այսաւ ելին

728 BCDF մարգարէն

729 CDF առաքեալն

730 CF հայրապետն եւ D չիք

731 BEG մարտիրոս CF մարտիրոսն

732 CF չիք

733 CF քահանայն

734 CF ժողովուրդն

735 CF չիք

736 C նահապետն F նախահարն

737 CF արդարն D վարդապետն եւ հայրապետն, մարտիրոսն եւ ճգնատրն, քահանայն եւ ժողովուրդն, նախահարն եւ արդարն

738 CEF բարբառեցան D երգէին

739 F + Աստուծոյ

740 CEF ձայնիւ D ձայնիւ եւ քաղցր եղանակաւ

741 CDEF թէ

742 CDF սրբունի Կոյսն այց արար նոցա

743 BFG յաթեւանս

Ծագեաց⁷⁴⁴ լոյսն եւ⁷⁴⁵ ի վերայ դասուն⁷⁴⁶ ազգի կանանց⁷⁴⁷, զի⁷⁴⁸ արհնեայն ի կանայս Մարիամ այցելութիւն⁷⁴⁹ արար նոցա, աւանդեցին դասն⁷⁵⁰ երկնատրաց⁷⁵¹ սրբութեամբ⁷⁵² իւրեանց զսուրբ⁷⁵³ հոգին⁷⁵⁴ սրբունոյ⁷⁵⁵ կուսի⁷⁵⁶ Աստուածամարն⁷⁵⁷: Պատեալ էին զհոգի⁷⁵⁸ նորա⁷⁵⁹ հրեղէն սերովքէն⁷⁶⁰ եւ բարձրացուցանէին զձայն⁷⁶¹ սրբասացութեան⁷⁶² իւրեանց, գոչելով ասէին⁷⁶³ եթէ⁷⁶⁴ Համբարձէ՛ք, իշխանք, զդրունս ձեր ի վեր, քանզի⁷⁶⁵ մայր թագաւորին կամի մտանել⁷⁶⁶ յառագաստն⁷⁶⁷ լուսեղէն⁷⁶⁸ը: Լցեալ էին

⁷⁴⁴ P Ծագեցաւ

⁷⁴⁵ CDEF չ/ք

⁷⁴⁶ B դասու CDF չ/ք

⁷⁴⁷ E ազգականացն չ/ք ազգի կանանց F կանացն

⁷⁴⁸ E զոր

⁷⁴⁹ C այցելութեամբ այց DF այց E այցելութիւն այց

⁷⁵⁰ BF դասք

⁷⁵¹ B երկնատրացն

⁷⁵² G սրբութեամբն

⁷⁵³ F չ/ք

⁷⁵⁴ F զհոգի

⁷⁵⁵ BP սրբունոյ E սրբունի F սրբունոյն

⁷⁵⁶ E կուսին

⁷⁵⁷ D Աւանդեաց որդին միաձին զմօրն իւրոյ զհոգին եւ ետ ի Միքայէ՝ պետն վերնային: Եւ նոքա սրբասացութեամբ ամենայն գունդն երկնային առեալ զհոգի սուրբ կուսին եւ վերացան, տարան ի խորանն վերին չ/ք աւանդեցին դասն երկնատրաց սրբութեամբ իւրեանց զՍուրբ Հոգին սրբունոյ կուսի Աստուածամարն

⁷⁵⁸ F չ/ք

⁷⁵⁹ C նոր D չ/ք զհոգի նորա F զնա

⁷⁶⁰ D սերովքէն հրեղէն զսերովքն հողեղէն FG սերովքէն

⁷⁶¹ BDE զձայնս

⁷⁶² B սրբասացութեամբք

⁷⁶³ CF եւ գոչէին՝ ասելով D եւ մի առ մի գոչէին

⁷⁶⁴ BCEFG չ/ք

⁷⁶⁵ DF եւ մտցէ

⁷⁶⁶ DF չ/ք կամի մտանել

⁷⁶⁷ CDF ի յառագաստն

⁷⁶⁸ D վերին F լուսոյ C + Ով դասք լուսեղինաց եւ նախաբարոզ մարգարէք, ասեալիս մատուցէ յականջս բազմամեայ նախամարն, եթէ զարթո զտոհմ որդոց քոց: Ձայն տուր նախահարն եւ հանդերձ նոքաք ել ընդ առաջ դատերն քո, որոյ որդին, որ ծնաւ, ծերագոյն է, քան զայրն քո, եւ նա եքաց զհանապարհ դրախտին կենաց: Ել ընդ առաջ նորա, քանզի լրաց զարտասուս յերեսաց քոց: Ասեալիս տուր Արեւի, թէ՛ անդրանիկն արարածոց խնդրեաց զվրժ տարապարտոց արեան քո հեղոյ: Թերեւս ասիցես յականջս Աղամայ, թէ՛ Բարձ զնախատինս եւ զպատնասու մահու յինէն, զի անա դուստրն իմ ազատեաց զմեզ զայլատեամբն իւրով: Արի՛, զոհացի՛ր եւ պարեայ երգակցել, ով դասուց հրեղինացն, որ եկին ի փառաբանութիւն ննջման դատերն քո, որ ազատեաց զմեզ յանիծիցն: D + Ով դասք լուսեղինաց եւ նախաբարոզ մարգարէք, ասեալիս մատուցէ յականջս բազմամեայ նախամարն եւ ասացէք յեւս, թէ՛ զարթո զտոհմ որդոց քոց: Ձայն տուր նախահարցն եւ հանդերձ նոքաք ել ընդառաջ

բարձունք ի փաղցրածայն⁷⁶⁹ երգոցն⁷⁷⁰ հրեշտակաց⁷⁷¹ եւ զարհուրեալ⁷⁷² էր⁷⁷³ երկիր ի սգատուրքենէ առաքելոցն⁷⁷⁴: Գոչեցին⁷⁷⁵ եկեղեցիք երկնաւորաց⁷⁷⁶ եւ երկրաւորաց⁷⁷⁷ փառաբանել⁷⁷⁸ զպատումն⁷⁷⁹ եւ⁷⁸⁰ զվախճանն⁷⁸¹ սրբունոյն⁷⁸², Ալելուեա⁷⁸³ երգէին զուարթումն⁷⁸⁴ եւ որդիք մարդկան⁷⁸⁵ փառաւ մեծաւ⁷⁸⁶ եւ⁷⁸⁷ պատուեցին⁷⁸⁸ զփաւարան մահն⁷⁸⁹ մահուր կուսին⁷⁹⁰,

դստերն փոյ, որոյ որդին որ ծնաւ ի նմանէ, ծերագոյն է, քան զայրն քո զԱդամ, եւ նա երբաց նմա զճանապարհ դրախտին կենաց: Ել ընդառաջ նորա, Եւա, քանզի լրաց զարտասուան քո յերեսաց փոյ: Աւետիս տուր Աբելի, թէ՛ անդրանիկն արարածոց խընդրեալ է առ զվրէժ տարապարտ արեան փոյ: Թերեւս ասիցես դու Եւա յականջս Ադամայ, թէ՛ բարձր յինէն զնախատինս իմ եւ զպատնառս մահու, զի անա դուստր իմ ազատեաց զմեզ զպատեամբն իւրով: Արի, զոհացիր եւ պարեա՛ երգակցելով դասուցն հրեղինաց, որ եկին ի փառաբանութիւն փոխման դստերն փոյ, որ ազատեացն զմեզ յանիծիցն փոյ: F + Ով դաս լուսեղինաց եւ նախաբարձ մարգարէք, անտիս մատուցէք յականջս բազմամեա նախամարն, եթէ զարթո գտոհմ որդոց փոյ: Ջայն տուր նախահարցն եւ հանդերձ նոքամ, ել ընդ առաջ դստերն փոյ, որոյ որդին, որ ծնաւ, ծերագոյն է, քան զայրն քո: Եւ նա երբաց զճանապարհս դրախտին կենաց, ել ընդ առաջ նորա, քանզի լուաց զարտասուան քո յերեսաց փոյ: Աւետիս տուր Աբելի, թէ՛ անդրանիկն արարածոց խընդրեաց զվրէժ տարապարտուց արեան քո: Թերեւս ասիցես յականջս Ադամայ, թէ՛ բարձր զնախատինս եւ զպատնառս մահու յինէն, զի անա դուստր իմ ազատեաց զմեզ զալքատեամբն իւրով: Արի, զոհացիր եւ պարեա՛ երգակցելով դասուցն հրեղինաց, որ եկին ի փառաբանութիւն ննջման դստերն փոյ, որ ազատեաց զմեզ յանիծիցին

⁷⁶⁹ Հմմտ. Սաղմ. ԻԳ 7-9

⁷⁶⁹ E փաղցր

⁷⁷⁰ CDF երգոց E երգոց

⁷⁷¹ DF հրեշտակացն

⁷⁷² DF զարհուրեալ

⁷⁷³ CEF չէք

⁷⁷⁴ D սուրբ առաքելոցն

⁷⁷⁵ B + միահամուտ D Գոչեցին E Գոչէին

⁷⁷⁶ BC երկնաւորացն

⁷⁷⁷ CDF երկրաւորաց

⁷⁷⁸ B փառաբանելով CDF փառաւորելով

⁷⁷⁹ E զանպատումն F զանպատում

⁷⁸⁰ F չէք

⁷⁸¹ B զվախճանն եւ զպատումն CEP զվախճանն D զհրաշալի փոխումըն չիս զպատումն եւ զվախճանն F վախճանն, G զվախճանն

⁷⁸² BGP սրբունոյն C սրբունոյ Կուսին D սրբունոյ կուսին F սրբունոյ կուսին

⁷⁸³ B Աղեղովա CEF Ալելուիա D Աղելուիայ GP Ալելուիայ

⁷⁸⁴ CP զուարթումն D զըւարթումն F զուարթումն

⁷⁸⁵ D + ձայնակցեալ նոցին եւ

⁷⁸⁶ C մեծաւ

⁷⁸⁷ CF չէք

⁷⁸⁸ C պատուեցին DFP պատուեցին

⁷⁸⁹ F մահ

⁷⁹⁰ C Կուսի Աստուածամարն D զվախճանն մահուր կուսի Աստուածամարն չիս զփաւարան մահն մահուր կուսին F կուսի Աստուածամարն

ցաղեցին աւփ⁷⁹¹ զանձրեն⁷⁹² կենաց ի վերայ ոսկերաց⁷⁹³ որդոցն⁷⁹⁴ եկեղեցոյ⁷⁹⁵ յատուն⁷⁹⁶ վախճանի⁷⁹⁷ կուսին⁷⁹⁸ Մարիամա⁷⁹⁹: Որդի՛ Աստուծոյ, որ մեծարեցեր եւ պատուեցեր⁸⁰⁰ զման տիրունոյ⁸⁰¹ մար⁸⁰² Քն⁸⁰³, խնայեա՛ յեկեղեցի⁸⁰⁴ Քն, որ⁸⁰⁵ յիշատակ⁸⁰⁶ նորա աղաչէ գՔեզ, տո՛ւր զխաղաղութիւն Քն⁸⁰⁷ ի բարձունս եւ ի խոնարհ⁸⁰⁸ աղաթիւ⁸⁰⁹ նորա եւ⁸¹⁰ յեկեղեցիս եւ յուխտս⁸¹¹ եւ ի չորս կողմանս⁸¹² աշխարհիս⁸¹³: Թագաւորաց հանդարտութիւն⁸¹⁴, պատերազմաց⁸¹⁵ խափանումն, ամբոխելոց՝ լոտքիւն⁸¹⁶, փորձութեանց⁸¹⁷ եւ⁸¹⁸ ցասմանց՝ դադարումն: Շնորհեա՛, Տէր⁸¹⁹, գնացողաց⁸²⁰ ի ծովու⁸²¹ անդորրութիւն, վանառականաց եւ նանապարհորդաց՝ պահպանութիւն, հիւանդաց՝ բժշկութիւն, ախտաժեւտաց՝ առողջութիւն եւ որք

⁷⁹¹ D օղֆ E աւփ

⁷⁹² CDEF զանձրել

⁷⁹³ C ոսկերացն F չէք

⁷⁹⁴ BCP որդոցն G որդոց

⁷⁹⁵ BCDP եկեղեցոյ

⁷⁹⁶ CDEF յատուն

⁷⁹⁷ CGP վախճանի E վախճան DF փոխման *փ/ս* վախճանի

⁷⁹⁸ DF սրբունոյ կուսի

⁷⁹⁹ B չէք յատուն վախճանի կուսին Մարիամա C սրբունոյ Աստուածամարն DF Տիրամարն

⁸⁰⁰ C պատուեցեր եւ մեծարեցեր DF պատուեցեր եւ մեծարեցեր P պատուեցեր

⁸⁰¹ BCDP տիրունոյ E սրբունոյ

⁸⁰² F մոր

⁸⁰³ C + եւ Կուսի

⁸⁰⁴ CDF ի սուրբ եկեղեցի

⁸⁰⁵ E յոր

⁸⁰⁶ BG ի յիշատակ C յիշատակի D յատուն յիշատակի F յար յիշատակի P ի յիշատակի

⁸⁰⁷ CF չէք D ամենայն աշխարհի

⁸⁰⁸ BEGP խոնարհս

⁸⁰⁹ CD աղօթիւփ

⁸¹⁰ D չէք

⁸¹¹ D + եւ յեկեղեցիս

⁸¹² E կողմ

⁸¹³ CGP աշխարհի DF ուր յիշեցի անուն Քն սուրբ *փ/ս* եւ ի չորս կողմանս աշխարհիս

⁸¹⁴ B զհանդարտութիւն

⁸¹⁵ B + չարաց

⁸¹⁶ CDF չէք ամբոխելոց՝ լոտքիւն P լոկոտքիւն

⁸¹⁷ DF + մերժումն P փորձանաց

⁸¹⁸ DF չէք

⁸¹⁹ G + աղաթիւփ սրբոյ կուսին մար Քն

⁸²⁰ CDF նանապարհորդաց

⁸²¹ C որք ի ծովու են եւ յուղեգնացութիւն DF անդորրութիւն եւ որք ի ծովու են, անխոռով հասանել (F անվրդով հաստատել) ի նաւահանգիստն խաղաղութեան

անդամալոյծ են, տո՛ւր անդամոցն⁸²² հաստատութիւն⁸²³, մեղատրաց՝ ապաշխարութիւն⁸²⁴, պղծելոցն՝ սրբութիւն, մաքսատրաց՝ արդարութիւն, յանցատրաց՝ փառութիւն⁸²⁵, զրկելոց եւ յափշտակելոց ի գանձուց⁸²⁶ Քոց՝ տո՛ւր հատուցումն⁸²⁷, զոր⁸²⁸ ի տարապարտուց վարեն⁸²⁹ եւ զրկեն յանիրաւութիւն⁸³⁰, յագեցոյ՛ զփաղցեալս⁸³¹, զծարալիս արբեցոյ՛, զաղփատս բարեալ⁸³² ստացոյ՛, զորքս սնոյ՛, եւ այլեաց լե՛ր⁸³³ փոխանակ առն եւ⁸³⁴ վերակացու⁸³⁵։ Զամենայն զնեղեալս⁸³⁶ եւ զվշտացեալս, Դու, Տէր, հանգոյ՛⁸³⁷, եւ Քե՛⁸³⁸ մխիթարեսցին ի սգոյ եւ ի նեղութենէ՛⁸³⁹ իւրեանց⁸⁴⁰։ Աւրհնեա՛, Տէր, եւ⁸⁴¹ բղիւեա՛ եւ անեցոյ՛ զամենայն արդիւնս երկրի եւ տո՛ւր զբարիս⁸⁴² երկրայգործաց եւ մշակաց նոցա⁸⁴³, մեծատանց պարգեւեա՛ զաւրհնութիւն եւ տնկեա՛ զողորմութիւն⁸⁴⁴ եւ⁸⁴⁵ գթութեամբ⁸⁴⁶ եւ արդարութեամբ գոհանան⁸⁴⁷

⁸²² B անդամոց նոցա

⁸²³ C բանտարգելոցն եւ կապելոցն՝ հանումն, DF բանտարգելոց եւ կապելոց արձակումն *փ/ւ* վանստականաց եւ հանապարհորդաց՝ պահպանութիւն, հիւանդաց՝ բժշկութիւն, ախտաժեռաց՝ առողջութիւն, եւ որք անդամալոյծ են, տո՛ւր անդամոցն հաստատութիւն

⁸²⁴ C զղջումն ապաշխարութեան DF դարձ եւ ապաշխարութիւն

⁸²⁵ CDF ախտացելոց (C ախտաժեռաց D + եւ հիւանդաց)՝ առողջութիւն *փ/ւ* պղծելոցն՝ սրբութիւն, մաքսատրաց՝ արդարութիւն, յանցատրաց՝ փառութիւն

⁸²⁶ B գանձուցդ

⁸²⁷ CP գհատուցումն

⁸²⁸ B եւ զորս E զի մի [ի] GP զորս

⁸²⁹ E վարին

⁸³⁰ C *չ/ք* զոր ի տարապարտուց վարեն եւ զրկեն յանիրաւութիւն DF *չ/ք* զրկելոց եւ յափշտակելոց ի գանձուց Քոց՝ տո՛ւր հատուցումն, զոր ի տարապարտուց վարեն եւ զրկեն յանիրաւութիւն, GP յանիրաւութեան

⁸³¹ CDEFG զփաղցեալս յագեցոյ՛

⁸³² E բարեամբ

⁸³³ E լեար

⁸³⁴ B *չ/ք*

⁸³⁵ G *չ/ք* փոխանակ առն եւ վերակացու E խնամածոյ *փ/ւ* փոխանակ առն եւ վերակացու

⁸³⁶ E նեղեալս

⁸³⁷ E հանկոյ՛

⁸³⁸ E + Տէր

⁸³⁹ B + եւ ի սգոյ E մխիթարութեան P + եւ սգոյ

⁸⁴⁰ B + բարեխաւսութեամբ մաւր Քո ընտրելոյ

⁸⁴¹ BEGP *չ/ք*

⁸⁴² B զբարտեմ E + Քո

⁸⁴³ B + զհատուցումն յարժայութեան Քոսմ

⁸⁴⁴ B տնկեա՛ ի սիրտս նոցա զողորմութիւն EG տնկեա՛ զողորմութիւն ի սիրտս նոցա

⁸⁴⁵ P զի

⁸⁴⁶ B զգթութիւն

⁸⁴⁷ B գոհացեն P գոհացին

զՔէն⁸⁴⁸, Տէր⁸⁴⁹: Եւ որք ընտրողապէս⁸⁵⁰ կատարեն զար⁸⁵¹ յիշատակի⁸⁵² մարմն⁸⁵³ Քն, Քէն⁸⁵⁴ արհմեցիկն եւ⁸⁵⁵ ապրեցիկն յամենայն շարեաց⁸⁵⁶: Եւ որք ընծայեցեն⁸⁵⁷ եւ պատարագեցեն⁸⁵⁸ Քեզ վասն նորա, ի Քէն, Տէր⁸⁵⁹, գտցեն⁸⁶⁰ զհատուցումն⁸⁶¹ բարեաց պարգեաց⁸⁶²: Եւ որ⁸⁶³ խնդրէ⁸⁶⁴ ի Քէն զողորմութիւն աղապիւմ նորա, բազում⁸⁶⁵ գթութեամբ Քն⁸⁶⁶ շնորհեա նմա⁸⁶⁷ զողորմութիւն Քն⁸⁶⁸: Հալածեա՛, Տէր⁸⁶⁹, աղապիւմ նորա⁸⁷⁰ զդէս շարս⁸⁷¹

⁸⁴⁸ B զՔեզ

⁸⁴⁹ C զնեղութիւն եւ զվիշտս անդորրացո՛, եւ զամենայն սատանայական որոգայքս խափանեա՛ DF զնեղեալս անդորրացո՛, զվիշտս խափանեա՛ եւ զամենայն սատանայական որոգայքս նկուն արա ի մէջ *ի/ս* զծարալս՝ արբեցո՛յ, զաղբատս՝ բարեաւ ստացո՛յ, զորբս՝ սնո՛յ եւ ալբեաց՝ լեր փոխանակ առն եւ վերակացու, զամենայն զնեղեալս եւ զվշտացեալս, Դու, Տէր, հանգո՛յ եւ Քէն մխիթարեցիկն ի սգոյ եւ ի նեղութենէ իւրեանց: Արհմեա՛, Տէր, բխղեա՛ եւ անեցո՛յ զամենայն արդիւնս երկրի, եւ տո՛ւր զբարիս երկրայգործաց եւ մշակաց նոցա: Մեծատանց պարգեւեա՛ զարհմութիւն եւ տնկեա՛ զողորմութիւն եւ գթութեամբ եւ արդարութեամբ զոհանան զՔէն, Տէ՛ր

⁸⁵⁰ E ընտրողական

⁸⁵¹ DF *շ/ք*

⁸⁵² C + հանգըստեան DF գյիշատակս

⁸⁵³ BCEFG մար D մօր

⁸⁵⁴ E եւ Քէն

⁸⁵⁵ D + պահպանեալ լիցիկն Տէր եւ փրկեալ

⁸⁵⁶ C վտանկից

⁸⁵⁷ E ընծայիցիկն (ի լուսանցս (գրչի կողմից)՝ ի-ն վերականգնուած ե)

⁸⁵⁸ E *շ/ք* եւ պատարագեցեն

⁸⁵⁹ P *շ/ք*

⁸⁶⁰ C ընկալցիկն

⁸⁶¹ E հատուցումն

⁸⁶² C + եւ առատ ողորմութեանց

⁸⁶³ BEP որք

⁸⁶⁴ BEP խնդրեն

⁸⁶⁵ B եւ բազում

⁸⁶⁶ BP Քնվ E *շ/ք*

⁸⁶⁷ BEP նոցա

⁸⁶⁸ C *շ/ք* եւ որ խնդրէ ի Քէն զողորմութիւն աղապիւմ նորա բազում գթութեամբ Քն շնորհեա նմա զողորմութիւն Քն DF *շ/ք* եւ որք ընծայեցեն եւ պատարագեցեն Քեզ վասն նորա, ի Քէն, Տէր, գտցեն զհատուցումն բարեաց պարգեաց: Եւ որ խնդրէ ի Քէն զողորմութիւն աղապիւմ նորա, բազում գթութեամբ Քն շնորհեա նմա զողորմութիւն Քն

⁸⁶⁹ C *շ/ք* G + Աստուած

⁸⁷⁰ BCDF *շ/ք* աղապիւմ նորա G աղապիւմ սրբունոյ մար Քն եւ կուսի

⁸⁷¹ DF եւ զշար դէս EG շար

յորդոց⁸⁷² մարդկանէ⁸⁷³ եւ ցրուեա⁸⁷⁴ գնոսայ իբրեւ⁸⁷⁵ զփոշի⁸⁷⁶ առաջի⁸⁷⁷ հողմոյ⁸⁷⁸: Բարձրացոյ՝⁸⁷⁹ զեկեղեցի Քո⁸⁸⁰ ի չորս կողմանս⁸⁸¹ աղաչանամ⁸⁸² նորա⁸⁸³: Եւ երգեսցեն Քեզ փառաբանութիւն մանգունմ⁸⁸⁴ նորայ⁸⁸⁵ յատու⁸⁸⁶ յիշատակի⁸⁸⁷ նորա⁸⁸⁸: Քահանայապետից⁸⁸⁹ եւ փաւիչ⁸⁹⁰ ֆահանայից⁸⁹¹, որ⁸⁹² ըստ նմա⁸⁹³ ֆահանայագործեն⁸⁹⁴, շնորհեալ⁸⁹⁵ զպարգեւ⁸⁹⁶ հոգեւորս եւ⁸⁹⁷ պահեա եւ հաստատեա եւ սաղմոսորդեալ⁸⁹⁸: Սարկաւագաց⁸⁹⁹ եւ պաշտաւ-
նէից եւ⁹⁰⁰ կարդացողաց եւ սաղմոսերգողաց⁹⁰¹ տո՛ւր զաստուածազարդ⁹⁰²
զխոնարհութիւն⁹⁰³: Զծերս հաստատեալ ի գաւրութեան Քում եւ ի պատիւ

⁸⁷² BCGP յորդոց D չիք

⁸⁷³ BDEFP ի մարդկանէ B + գղես չարս

⁸⁷⁴ DP ցրեալ

⁸⁷⁵ DF որպէս

⁸⁷⁶ DF փոշի

⁸⁷⁷ C ի

⁸⁷⁸ D + բարեխաւսութեամբ մաւր Քոյ F + բարեխաւսութեամբ մօր Քո

⁸⁷⁹ B + Տէր

⁸⁸⁰ CF չիք զեկեղեցի Քո չիք C զեղջեւ սուրբ եկեղեցոյ F զեղջիւր սուրբ եկեղեցոյ

⁸⁸¹ C + աշխարհիս F չիք ի չորս կողմանս

⁸⁸² C աղօթիւք

⁸⁸³ D Բարձրացոյ՝ զեղջեւ սուրբ եկեղեցոյ եւ փրկեալ՝ զմանկունս սորա յամենայն փորձութեանց յերեւելի եւ յաներեւոյթ թշնամեաց աղաչանամ մաւր Քոյ եւ կուսի F մօր Քո չիք Բարձրացոյ՝ զեկեղեցի Քո ի չորս կողմանս աղաչանամ նորա

⁸⁸⁴ A մանգունմ

⁸⁸⁵ DF Սիոնի

⁸⁸⁶ C յաւ DF չիք E յատու

⁸⁸⁷ DF յիշատակալ

⁸⁸⁸ C սորա D մօր Քոյ Մարիամոս սուրբ Աստուածածնի F մաւր Քո

⁸⁸⁹ E ֆահանայեւտաց G Քահանայապետաց

⁸⁹⁰ CDF չիք

⁸⁹¹ B ֆահանայից եւ ֆահանայապետից

⁸⁹² BP որք

⁸⁹³ E կամաց նմա

⁸⁹⁴ E ֆահանագործեն

⁸⁹⁵ C + նոցա

⁸⁹⁶ E զպարգեւ

⁸⁹⁷ CDEF չիք

⁸⁹⁸ CF + նոցա յարդարութիւն յափտենից D + նոցա յարձայութիւն յափտենից

⁸⁹⁹ P Սարգաւագաց

⁹⁰⁰ BC չիք

⁹⁰¹ C սաղմոսողաց DF Պաշտանէից եւ սարկաւագաց, ընթերցողաց եւ սաղմոսողաց

⁹⁰² D զառաքինազարդ

⁹⁰³ BP + զհեզութիւն եւ զիմաստութիւն եւ զմաւրութիւն CDF խոնարհութիւն, զհեզութիւն եւ զիմաստութիւն E խոնարհութիւն, զհեզութիւն, զիմաստութիւն եւ զմաւրութիւն G + զհեզութիւն եւ զիմաստութիւն եւ զաղցրութիւն

և⁹⁰⁴ զերիտասարդս⁹⁰⁵ զգեցոյ զարոքին⁹⁰⁶ և զժուժկալութին⁹⁰⁷ ի վերա⁹⁰⁸ շարախաւսից⁹⁰⁹: Զմանկունս արհնեա՛⁹¹⁰, Տէր, և կեցոյ, զի փառաբանեցեն⁹¹¹ զՔեզ, և⁹¹² զտղայս⁹¹³ սնոյ⁹¹⁴ և ապրեցոյ, զի գովեսցեն զՔեզ⁹¹⁵: Զկանայս զարդարեա՛ պատուական⁹¹⁶ հեգութեամբ և ամապխածութեամբ⁹¹⁷: Աղաւթիւ արհնելոյն⁹¹⁸ ի կանայս սրբոյ կուսին Մարիամո՛⁹¹⁹ փաւեա՛, Տէր, զամենայն մեղաւորս⁹²⁰ աղաշանամ⁹²¹ նորա և ընկալ զդարձեալսն ապաշխարութեամբ առ Քեզ, որ⁹²² երկնշին յանուանէ⁹²³ Քումմէ⁹²⁴: Յիշեա՛, Տէր, զամենայն⁹²⁵ ննջեցեալսն⁹²⁶ յաւուրս⁹²⁷ յիշատակի նորա⁹²⁸ և շնորհեա՛ փաութիւն որդոց⁹²⁹ եկեղեցոյ⁹³⁰ բարեխաւսութեամբ նորայ⁹³¹:

⁹⁰⁴ BEG չ/բ

⁹⁰⁵ BP երիտասարդաց

⁹⁰⁶ BG փաշութիւն P զփաշութիւն

⁹⁰⁷ BG ժուժկալութիւն E փաշութեամբ և ժուժկալութեամբ

⁹⁰⁸ B ընդդէմ չ/ս ի վերա

⁹⁰⁹ BEGP շար ախտից

⁹¹⁰ P պահեա՛

⁹¹¹ G գովեսցեն

⁹¹² E չ/բ

⁹¹³ B զտղայսն

⁹¹⁴ B նոցա

⁹¹⁵ E + Տէր G չ/բ և զտղայս սնոյ և ապրեցոյ, զի գովեսցեն զՔեզ

⁹¹⁶ P պատական

⁹¹⁷ BG ամապխածութեամբ

⁹¹⁸ E արհնել

⁹¹⁹ E Մարիամո սրբունոյն չ/ս ի կանայս սրբոյ կուսին Մարիամո GP Մարիամայ

⁹²⁰ EG երկիր

⁹²¹ E աղաւթիւ

⁹²² B ոյք P որք

⁹²³ P յանուանէ

⁹²⁴ CDF չ/բ Զծերս հաստատեա՛ ի զարութեան Քում և ի պատիւ և զերիտասարդս զգեցոյ զարոքին և զժուժկալութիւն: Ի վերա շարախաւսից զմանկունս արհնեա՛, Տէր, և կեցոյ, զի փառաբանեցեն զՔեզ: Եւ զտղայս սնոյ և ապրեցոյ, զի գովեսցեն զՔեզ: Զկանայս զարդարեա՛ պատուական հեգութեամբ և ամապխածութեամբ: Աղաւթիւ արհնելոյն ի կանայս սրբոյ կուսին Մարիամո փաւեա՛, Տէր, զամենայն մեղաւորս աղաշանամ նորա և ընկալ զդարձեալսն ապաշխարութեամբ առ Քեզ, որ երկնշին յանուանէ Քումմէ E Քումէ

⁹²⁵ CDF չ/բ

⁹²⁶ BP ննջեցեալս C զննջեցեալսն մեր DF և զննջեցեալսն մեր

⁹²⁷ E յաւուր

⁹²⁸ C աղօթիւ ամենարհնեալ կուսին D աղօթիւ ամենարհնեալ կուսին Մարիամո F աղաւթիւ ամենարհնեալ կուսին Մարիամո չ/ս յաւուրս յիշատակի նորա G մար Քո

⁹²⁹ B որդոցն EGP որդոց

⁹³⁰ BEP եկեղեցոյ

⁹³¹ C շնորհեա՛ նոցա զքողութիւն մեղաց DF շնորհեա՛ նոցա զքողութիւն յանցանաց չ/ս շնորհեա՛ փաութիւն որդոց եկեղեցոյ բարեխաւսութեամբ նորայ

Յաւ⁹³² ողորմութեան⁹³³ իջցէ այսաւ⁹³⁴ ի վերայ ննջեցելոց⁹³⁵, զի մայր Տեառն խնդրէ զողորմութիւն⁹³⁶ ի վերայ նոցա⁹³⁷: Տէր⁹³⁸ Աստուած մեր, լո՛ւր աղաչանաց մերոց գրութեամբ⁹³⁹ Քով եւ հաշտեա՛⁹⁴⁰ ընդ մեզ⁹⁴¹ աղաթիւ⁹⁴² մաւր եւ ծնաւի⁹⁴³ Քո⁹⁴⁴: Աւհնեա՛, Տէր⁹⁴⁵, զամենայն երկիր⁹⁴⁶ բնակչաւ իւրով: Աւհնեա՛, Տէր⁹⁴⁷, զաղբիւս⁹⁴⁸ եւ զգետս եւ զամենայն ծագս երկրի: Աւհնեա՛, Տէր⁹⁴⁹, զամենայն ծառս եւ զպտղաբերս աղաթիւ⁹⁵⁰ նորա⁹⁵¹ եւ տո՛ւր կերակուր ի պտղո⁹⁵² անտի⁹⁵³ աղփատաց Քոց⁹⁵⁴: Զպսակ⁹⁵⁵ տարո⁹⁵⁶ Դո՛ւ⁹⁵⁷, Տէր, արհնեա երկնաւոր փեսայդ⁹⁵⁸ հայցմամբ արհնեալ մաւր Քո եւ

932 F Յօդ

933 BFD + Քո, Տէր CP + Քո

934 B + իջցէ

935 BE ննջեցելոցն G ննջեցելոցս

936 P զողորմութիւն

937 CDF ի գերեզմանս նոցա եւ շընջեսցէ զձեռագիր յանցանաց նոցա *ի/ւ* ի վերա ննջեցելոց, զի մայր Տեառն խնդրէ զողորմութիւն ի վերա նոցա

938 CDF Քրիստոս

939 E գրութեամբդ

940 P հաշտեաց

941 CDF *չ/ք* գրութեամբ Քով եւ հաշտեա՛ ընդ մեզ

942 DF բարեխաւութեամբ

943 B ծնողի

944 C ամենաւհնեալ սրբունոյ մաւր Քո եւ Կուսի, DF մօր Քոյ եւ Կուսի *ի/ւ* մաւր եւ ծնաւի Քո

945 P *չ/ք*

946 E երկիրս

947 P *չ/ք*

948 BG զաղբերս

949 P *չ/ք*

950 B սրբոյ Կուսին մաւր Քո

951 B *չ/ք*

952 B պտղոց

953 E նոցա

954 CDF եւ կերակուեա՛ զամենեսին քաղցրութեամբ կամամ Քո եւ փրկեա՛ յամենայն փորձութենէ (D վտանկից եւ ի փորձութեանց հոգոյ եւ մարմնոյ F փորձութեանց) *ի/ւ* Աւհնեա՛, Տէր, զամենայն երկիր բնակչաւ իւրով: Աւհնեա՛, Տէր, զաղբիւս եւ զգետս եւ զամենայն ծագս երկրի: Աւհնեա՛, Տէր, զամենայն ծառս եւ զպտղաբերս աղաթիւ⁹⁵⁰ նորա եւ տո՛ւր կերակուր ի պտղո անտի աղփատաց Քոց

CDF Աւհնեա՛, Տէր, եւ զպսակ

955 BP տարւոյ CD տարւոյս EF տարոյս

957 B Քո

958 E փեսայ

սրբոց⁹⁵⁹ Քոց⁹⁶⁰: Աւրհնեալ են⁹⁶¹ փառք Քո⁹⁶², արհնեալ է⁹⁶³ պատիւ Քո, արհնեալ է⁹⁶⁴ ողորմութիւն Քո⁹⁶⁵, արհնեալ է⁹⁶⁶ արհնեալ⁹⁶⁷ ծնալոն Քո: Աւրհնութիւն եւ փառք Հար եւ Որդոյ⁹⁶⁸ եւ Հոգոյն⁹⁶⁹ Սրբոյ⁹⁷⁰, այժմ եւ⁹⁷¹ միշտ եւ յափտեանս յափտենից⁹⁷². Ամեն:

SARAH GHAZARYAN

JACOB OF SARUG'S HOMILY "ON THE DORMITION OF
VIRGIN MARY THE THEOTOKOS"

Keywords: Jakob of Sarug, Church actor, homilies, the Armenian translation, the homily on the Dormition.

Twenty-five homilies of the renowned 5th century Syrian poet and theologian Jakob of Sarug's substantial literary legacy have reached us in Armenian translation made probably during the 11th-13th centuries in Cilicia, only nine of which have been published so far, in 1722.

The present article contains a new critical edition of the homily "On the Dormition of Virgin Mary the Theotokos" (present in the 1722 book). The edition is

⁹⁵⁹ EG ամենայն սրբոց

⁹⁶⁰ CDF այսորիկ եւ պահեալ (C չիք F պահեալ) փրկեալ յամենայն ցասմանէ բարեխաւսութեամբ (C չիք) ամենասուրբ (C չիք F ամենարհնեալ) Աստուածածնին (C չիք D + Մարիամու) չիս Դու, Տէր, արհնեալ երկնաւոր փեսայդ հայցմամբ արհնեալ մար Քո եւ սրբոց Քոց

⁹⁶¹ DF Արդ, արհնեալ են P Օրհնեալ են՝ օրհնեալ է

⁹⁶² E + Տէր

⁹⁶³ E են P Օրհնեալ են՝ օրհնեալ է

⁹⁶⁴ P Օրհնեալ են՝ օրհնեալ է

⁹⁶⁵ DF արհնեալ է ողորմութիւն Քո, արհնեալ է պատիւ Քո EG չիք արհնեալ է ողորմութիւն Քո

⁹⁶⁶ P Օրհնեալ է՝ օրհնեալ է

⁹⁶⁷ C ամենարհնեալ E չիք P ամենասուրբ

⁹⁶⁸ BP Որդոյ

⁹⁶⁹ BP Հոգոյն

⁹⁷⁰ G Աւրհնութիւն Քեզ, Հայր, արհնութիւն Քեզ, Որդի՛, արհնութիւն Քեզ, Հոգի՛դ Սուրբ չիս Աւրհնութիւն եւ փառք Հար եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ

⁹⁷¹ E արհնութիւն Քեզ, Հայր, արհնութիւն Քեզ, Որդի՛, արհնեալ Հոգի՛ւ Սուրբ, Երրորդութիւն անբաժանելի չիս Աւրհնութիւն եւ փառք Հար եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ

⁹⁷² C յամենայն սրբոց եւ յամենայն արարածոց չիս Աւրհնութիւն եւ փառք Հար եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յափտեանս յափտենից DF եւ փառաւորեալ է անուն Քո յափտեանս յափտենից չիս արհնեալ է, արհնեալ ծնալոն Քո: Աւրհնութիւն եւ փառք Հար եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յափտեանս յափտենից

based on four manuscripts from the Matenadaran and two manuscripts from the Library of the Venice Mekhitarist Congregation.

САРА КАЗАРЯН

**ГОМИЛИЯ ИАКОВА СЕРУГСКОГО
«НА УСПЕНИЕ БОГОРОДИЦЫ ДЕВЫ МАРИИ»**

Ключевые слова: Иаков Серугский, церковный деятель, гомилии, армянский перевод, проповедь на Успение Пресвятой Богородицы.

Двадцать пять гомилий из значительного литературного наследия прославленного сирийского поэта и богослава V века Иакова Серугского дошли до нас в древнеармянском переводе, созданном вероятно в XI-XIII веках в Киликии. Лишь девять из них были изданы в 1722 г.

Мы публикуем новое, критическое издание гомилии «На успение Богородицы Девы Марии». Текст составлен на основе четырех рукописей Матенадарана и двух – библиотеки Венецианской конгрегации Мхитаристов.